

IVo^c

***c)**

HRVOJE HITREC

B I B L I O T E K A V J E V E R I C A

UREDNIK ANA KULUSIĆ

Ilustrirao

JOŠKO MARUŠIĆ

HRVOJE HITREC

EKO EKO

IZDAVAČKO KNJIŽARSKO PODUZEĆE

ni 1 a (3 o \$ t

ZAGREB 1979

PRVO STRAŠNO POGLAVLJE

Ova je priča čudna i strašna. Ako vas je strah, nemojte je ni čitati. Kad sam je ja prvi put čuo, kosa mi se digla na glavi kao pšenica u srpnju, a srce mi je lupalo kao afrički tam-tam.

Sve je počelo vrlo bezazleno, jednog ljetnoga dana, u starom automobilu. Za upravljačem je sjedila Vesna, do nje blizanci Toki i Voki, a po stražnjem je sjedalu puzao mali Mljacko, Vesnin brat. On još nije znao hodati! Samo je gmizao kao glista, ali ne kao obična glista, nego kao glista rekorderka! I glodao je sve oko sebe, jer su mu rasli zubi, što ga je škakljalo, svrbjelo i ljutilo.

— Sada desno — progovori Toki, a Voki samo klimne glavom. Oni su se u svemu slagali.

— Ne mogu — reče Vesna. — Pa znaš da ovaj auto ide samo ravno i lijevo.

— Onda lijevo — naredi Toki, a Voki odobri.

— Ne — odbije djevojčica. — Vozit ćemo ravno.

— Zašto? — upita Voki.

— Da, a zašto? — upita i Toki.

— Zato jer danas ja vozim, a kad ja vozim onda vozim onako kako ja hoću. Vi ste obični putnici, bez prava glasa. Ako postanete dosadni, zatvorit ću vas u prtljažnik, kao krumpire.

Voki je pogleda i progunđa nešto u bradu, a djevojčica se pobjedonosno nasmiješi pa napuhne žvakaču gumu u balon.

Pljas — začuje se slaba eksplozija.

— Pukla guma! — vikne Vesna. — Ali mi vozimo dalje! Bila je to rezervna guma, duplići!

Znala je da će blizanci eksplodirati. Mogla im je reći sve što je htjela (na primjer: stjenice, gušteri, klokani, dikobrazi, morska prasenca, strizibube, zamorci ili pavijani), samo ne »duplići«, iako su doista bili toliko slični jedan drugome da uopće nisu upotrebljavali ogledalo.

— Mi sada izlazimo. Odmah! — uvrijeđeno je rekao Toki, a Voki već počeo otvarati vrata.

— Ne! Jeste ludi! — vrisne djevojčica. — Pa vozimo devedeset na sat, raspljeskat ćete se kao palačinke!

— Neka, i to je bolje od vožnje s tobom — reče Voki, odgurne vrata i iskoči. Odmah za njim baci se i Toki.

Vesna pogleda u retrovizor da vidi što je od njih ostalo. Sve! Ustali su i pošli prema svojoj kući. Onda djevojčica zakoči, izađe iz automobila, pa otvori stražnja vrata da uzme Mljacka.

Priča je već sada strašna, zar ne? Kako to da se Tokiju i Vokiju ništa, ama baš ništa nije dogodilo, kako to

da nisu čak ni ranjeni, pa ni natučeni, ni ogrebeni, ni... Znao je to automobil bez kotača i bez motora. Stajao je tamo, uz potok, već godinama.

I bilo bi možda sasvim zgodno da je samo taj zardali, crveni »opel« krasio malu udolinu, zapravo jarugu u kojoj su se nalazile samo četiri kućice. A vraga! Što tu svega nije bilo! Isluženi hladnjaci, strojevi za pranje rublja koji su sada na prvom programu prali štakore, a na drugom žohare, prazne kante, smrdljive krpe, najlonske vrećice, truli papir, razbijene boce, čak i jedna stara dječja kolica s jednim jedinim kotačem. Smetlište!

A kako to da je tu bilo smetlište? Pa eto, i nije to bilo pravo smetlište, ali iz toga predgrađa, iz tog Hrčkovog Brda, kako mu je bilo pravo ime, nije se odvozilo smeće, pa su stanovnici pronašli baš ovu jarugu da u nju bacaju otpatke. I ne samo oni. Cesta iznad potoka vodila je u planinu, a znate kakvi su izletnici. Samo na trenutak zaustave auto i lansiraju u grmlje konzerve i kosti . . . Fuj! Ništa ih nije smetalo što su vidjeli da dolje žive živi ljudi, da dolje ima nekoliko kuća, a da je ispred jedne od njih i mali povrtnjak. Jednom je Vesninu majku, kad je okopavala krumpir, skoro pogodila stara automobilska guma. Na sreću, majka se izmakla, ali je guma odgumila sve do kuhinje i udarila o zid kraj kolijevke jadnog maloga Mljacka koji je rekao samo »Mljac, mljac« i liznuo novu igračku, ali je majka drugoga jutra otišla na miliciju i tražila da se nešto učini, da se ljudima zabrani bacanje smeća na tom mjestu. Rekli su joj da gore, na cesti, postoji ploča na kojoj piše »Zabranjeno navažanje smeća« i da će kazniti svakoga tko se ne bude pridržavao zabrane.

Ma kakvi! Ljudi su i dalje bacali smeće u jarugu.

A to još nije bilo sve!

Oko pet stotina metara uzvodno od kuća nalazio se mali ali mrki rudnik ugljena. Već je nekoliko puta bio zatvaran, no opet bi ga otvorili iako nije obećavao tko zna što, a ugljen su prali u potoku. Grozno. Riba već odavno nije bilo. Prvo su škrgutale škrigama, a onda odjedrile nizvodno. Neke nisu uspjele. Danima su mrtvi bijeli trbusi udarali o rastočeno drvo male brane što su je podigli Toki i Voki.

— A da znate kako je to nekad bilo — pričao je djeci Vesnin djed Tomo koji se prvi bio naselio u jaruzi, još poslije prvog velikog rata. — Bilo je toliko pastrva da sam navečer samo prošetao do potoka, i rekao:« Ti, ti, ti i ti«, a one ribe na koje sam pokazao prstom same bi se izvukle iz vode i otplazile u kuhinju. Dobra stara vremena . . .

Još se i željezničar Kos, otac malih duplića, sjećao da su do potoka dolazili jeleni, pili bistru vodu i trljali rogove o koru drveća.

A sada su i ptice izbjegavale jarugu! Vrapci ne, njih nije smetalo smetlište, ali su one lijepe šumske ptice, štiglići i crvendaci, ševe i djetlići, podvukli repove i krilima začepili kljunove, pa se zavukli duboko u šumu . . .

Jedna je životinjica ipak ostala. Vesnina je vjeverica Perjanica imala odlično gnijezdo na smreki i nije se dala otjerati. Uostalom, njoj tamo gore i nije bilo loše — zrak čist, puno sunca i mirisnih iglica, a nije morala tako često silaziti na zemlju, jer se znala prebacivati s drveta na drvo kao da je cijeli život provela u cirkusu.

Tako je to bilo s tom nesretnom jarugom na Hrčkovu Brdu.

A što se može.

Dakle, ako se još sjećate, Vesna je pogledala što radi mali Mljacko na zadnjem sjedalu »opela« i imala je što vidjeti. Dijete se smješkaloo od uha do uha, čas bi mu se napuhnuo jedan obraz, čas drugi, po čemu djevojčica zaključii da mali ima u ustima neki okrugli, čvrsti predmet.

— Fuj to! — viknula je. — Pljuni!

— Mljac — odgovorio je mali.

— Ma dat ću ti ja mljac, hoćeš se ugušiti budalo!

— Mljac — potvrdi Mljacko. Dobio je vragolast izgled.

Vesna mu stisne debele obraze i natjera ga da otvori uglavnom krezuba usta. Iz njih ispadne . . . znate što? Kuglični ležaj. A kuglični ležaj, to vam je nešto kao velika željezna pikula.

— Jedeš bombone, ha? — izdere se Vesna, a dijete se rasplače. Što je drugo mogla, nego da ga odnese majci? Svi vole dobro raspoloženu djecu. A rasplakanu djecu vole samo majke.

Onda je pošla da potraži dupliće.

— Djeci treba željeza — objasni joj Toki kad je ispričala Mljackov slučaj. — To je dobro za krv. Moraš mu pustiti da jede željezo, vidiš da je bijel kao kuhinjska pločica.

— Malo je i plav. I bijel i plav. Kao kreda koja je popila tintu — ustvrdi Voki.

— I nekako proziran — zaključí Toki. — Kao da mu je tata staklar.

Vesna shvati da je to osveta za nogiranje iz auta. Osim toga, Mljacko je bio rumen kao jonatan jabuka. Zato djevojčica samo promrmlja: — Jako duhovito — i stade vrhom tenisice kopati rupu u zemlji. Ispod oka je pogledavala duplice koji su sjedili u travi, podigli prkosne prčaste nosiće i očekivali Vesnin napad.

— Jel istina — počne ona polako — da je vaš tata doživio nesreću?

— Da — progovori oprezno Voki. Nije joj mogao vidjeti oči, prekrivene dugom, žutom kosom. — Prije deset godina.

— A kad ste se vi rodili?

— Pa . . . prije deset godina.

— Aha. Onda je to ta nesreća! — slavodobitno vikne Vesna.

— Budalo krakata — uvrijedi se Toki — to je bila željeznička nesreća. Iskočila je lokomotiva . . .

— ... iz tračnica — završi Voki — a tata je iskočio iz lokomotive.

No Vesna ih više nije slušala.

Da u ovoj odurnoj jaruzi postoji barem još jedna djevojčica, maštala je šecući kraj prljavog potoka, kako bi bilo lijepo! Ovako, hoću-neću, moram se igrati s blizancima tupoglavicima, dok ne počne škola. A s kim drugim? S Krčkom? On se svemu smije, ali se ne zna igrati.

Sjela je na prevrnutu kantu i gledala prema kućici Mrginih. Sedamnaestogodišnji Krčko je pokušavao nagačiti vlastitu sjenu, no to mu nikako nije uspijevalo. Bio je ogroman, sigurno dva metra visok, jak kao tramvaj,

ali mu je nedostajalo nekoliko dasaka u glavi. Vesnina majka je rekla da bi Krčka trebalo liječiti, no teta Mrga je tvrdila da se ništa ne može učiniti, da s Krckovim mozgom nije u redu, i da će tako ostati. Nikada nije išao u školu, jedva je znao nešto govoriti, a i to bez veze.

— Duplići! — odluči se Vesna. — Idemo brati gljive!

Toki i Voki su mudro šutjeli.

— Duplići! — viknula je djevojčica glasnije. — Idemo gore kod rudnika, ima dobrih gljiva! . . . Jeste gluhi!

Dva para okruglih, smeđih očiju podigoše se prema njoj.

— A, nećeš više! — reče Voki. — Zadnji put smo je dva ostali živi.

— Kako »jedva ostali živi« ... Pa samo si ti, Voki, jeo one loše gljive.

— Je — ogłosi se Toki. — Ali kad njega boli trbuh, onda boli i mene.

To je mogla biti istina. Vesna se prisjeti da je prije godinu dana Toki tresnuo glavom o nisku granu, a Voki, koji se u tom trenutku nalazio u kući — pao u nesvijest! Nevjerojatno!

— Sad nam se neće ništa dogoditi. Znam novi štos — reče Vesna.

— Znamo mi tvoje štoseve. Neće meni nitko više gurati cijev u želudac — zaklima Voki.

— Ne, časna riječ, samo moramo pustiti Perjanicu da prva proba.

Blizanci se zamisle. Već su jednom vidjeli kao Perjanica njupa gljive. Bilo je to otkriće. Mislili su prije da vjeverice jedu samo češere i orahe.

— A gdje ti je tvoja Pijavica? — osvrne se Toki.

— Ona nije Pijavica nego Perjanica!

— No, dobro, pa gdje ti je tvoja Drobilica? — upita sada Voki.

— Perjanica, dupli majmuni, ona se zove Perjanica, a ne Pijavica ni Drobilica ni Krcketuša, ni Padobranka. Utuvite si to u blesave glave!

— Dobro, dobro — reče Toki mirno. — Što se dereš? Pa gdje ti je tvoja Pernica?

Vesna bijesno dohvati kamenčić i pogodila bi Tokija da Voki nije stavio ruku pred bratov nos.

Blizanci se uspraviše. Lica im postadoše mračna i opasna. Djevojčica vidje da bi mogla izvući batine. Bila je doduše viša i jača od svakoga od njih posebno, ali su oni uvijek nastupali zajedno. Zato Vesna zagrabi put ogromnog Krčka koji je čučao pred vratima i cerio se.

— Krčko! Krčko! Spasi me! — vikala je u panici.

Krčko se uozbilji. On nije volio svoju majku, jer je stalno vikala na njega, nije baš volio ni oca, koji mu se rugao, ni blizance jer su ga jednom, dok je spavao pod divljom višnjom, premazali pastom za zube, ali je Vesnu jednostavno obožavao. Strašno ju je volio. Jao onom tko bi dirnuo Vesnu!

Ogromni mladić se polako pridigne. Rastao je i rastao, sve dok mu glava nije dodirnula krovne grede, a blizanci naglo zakočiše, potrnuše od straha, okrenuše se svaki na svojoj peti i nestadoše u grmlju.

— Oni .. tebe ... ne ... ja ... tabati ...

DRUGO STRAŠNO POGLAVLJE

— Hvala Krčko — milostivo pruži Vesna ruku svom zaštitniku, a ovaj je zatrese svom snagom. Da ju je malo dulje tresao, dobila bi treskavicu.

— Uh, al si ti jak — rekla je trljajući bolne prste.

— Jak ... Krčko ... jak ... Krčko ... balvan.

Krčko slon, mislila je, ali nije rekla glasno. Iako je bila svjesna koliko je taj veliki, kovrčavi tupavac uvažava, ipak se nije usudila.

Zatim je otišla da vidi mora li što pomoći majci, i bila je radosna kad joj je majka rekla da ne mora. Baš je hranila Mljacka nekakvom groznom kašicom, no malom se pajceku očito nije činila lošom, jer je trpao u sebe kao da će slijedećih deset dana gladovati.

U svojoj sobici, maloj prostoriji s uskim prozorom, Vesna prelista knjige što ih joj je otac kupio za šesti razred. On je sada bio negdje daleko, u Bosni. Gradio je naftovod.

Vesna uze »Živi svijet« i zadrži pogled na slici koja joj se učini poznatom: visoka smreka s dubokim korijenom. Ispod korijena je pisalo: RUDNE TVARI, desno RAZLAGAČI, u podnožju drveta šetao se jedan smiješni mrav, na smreki su sjedili tetrijeb, djetlić i kuna i vjeverica i sova, a ispod debla lane i vuk. Iznad svega je pisalo: HRANIDBENI LANAC.

— Hrani... dbeni — promrmlja Vesna. — Uh, kakva riječ. Hrani... dbeni... dbeni, dbeni...

»Sva živa bića su povezana«, pročita.

Klekne na krevet i zamišljeno se zagleda u smeće što je gušilo život njene jaruge.

— Dbeni... dbeni... — ponavljala je.

Pazite dobro, u ovom će se poglavlju dogoditi mnogo strasnije stvari nego u prvom! Užasno strašne.

Naime, drugoga su se jutra Vesna i blizanci pomirili. Nisu popušili lulu mira, niti zakopali ratnu sjekiru, ne, samo su mahnuli, ona njima a oni njoj, i sve je bilo u redu.

— Vesna, hoćemo onda? — upitao ju je Voki.

— Što hoćemo?

— Po gljive — objasni Toki.

— Može, dragi blizanci, može.

Nije im rekla »dupličić«, pa su bili zadovoljni. Čak je rekla »dragi blizanci«, doduše malo podsmješljivo, ali sasvim pristojno. Imala je kratku, ljubičastu haljinu, iste boje kao i te njene čudne, ciklamaste oči.

— Ali — rekla je i raširila ciklame kao da se boji — najbolje su ispred Anine pećine.

— Paaaaa? — otegne Toki.

— I onda? — nakrivi usta Voki.

— Kako »paaaaa«? — oponašala je Vesna Tokija. — Paaaa, znate da tamo živi patuljak sa srebrnim očima. Onaj koji pogledom ubija ljude.

— Čuj ti, Vesna — razljuti se Toki. — Misliš da smo mi budale? Misliš da vjerujemo u te gluposti?

— Ako se taj patuljak i pojavi, dobit će nešto tvrdo u glupaču — pokaže Voki praćku zataknutu između trbuha i kratkih hlača.

— Dobro — odluči se djevojčica. — Idemo odmah, kad hoćete. Ali, idete na svoju odgovornost!

Stavi dva prsta u usta i zazviždi. Istoga se časa jedna grančica smreke uznemiri, a nešto malo i tamno strelovito stušti niz koru drveta. I skoči Vesni na glavu.

— Hej, Perjanice — poviče djevojčica. — Nemoj mi čupati kosu. — Hej, polakše, kad si zadnji put rezala nokte?

— Aerodrom za vjeverice — trkne Toki Vokija laktom, pokazujući na Vesninu glavu.

Perjanica nije mogla biti ni za tren mirna. Promatrala je blizance živahnim, velikim očima, njihala se na Vesninoj kosi kao da je u luna-parku, a na kraju je svojoj ljudskoj prijateljici spustila rep točno na nos.

Vesna kihne, a vjeverica se preplaši i skoči na zemlju. Bila je zaprepaštena.

— Perjanice, ideš s nama po gljive!

Životinjica optrči nekoliko puta oko Vesne u znak odobravanja.

— Kakva brzina — reče Toki.

— Sto na sat — dometne Voki. — To je sportski model vjeverice. »Lotus« s padobranom.

Desetak minuta potom bili su već prošli kraj rudnika i penjali se prema Aninoj pećini. Nije to bila velika pećina, ali je bila slavna pećina, jer je uz nju bila vezana jedna vrlo, vrlo uzbudljiva priča. Davno, prije pet stotina godina, u seosku se djevojku Anu zaljubio bio najstariji sin grofa Bernarda, mladi Tvrtko. Zatreskao se tako ludo da nije ni jeo, ni pio, ni spavao. Ali je grof Bernard naučio oženiti sina jednom vojvotkinjom, pa je poslao ubo-

jice da otpreme Anu na onaj svijet. Spazila ih je kad su se na divljim konjima približavali selu i pobjegla u planinu. Oni za njom, vičući i prijeteći. I bili bi je stigli, i proboli dugim kopljima, da nije ugledala pećinu i potrčala prema njoj. Morali su sjahati i uspjeti se do ulaza, no kad su mislili da je žrtva njihova, iz mraka spilje pojavi se čudni patuljak. »Dalje od ove pećine!«, reče snažnim glasom, koji kao da je dolazio odasvud, i slijeva, i zdesna, i odozgo ... Ubojice se pokolebahu, ali njihov vođa, okrutni Mak, izmetne koplje na spodobu. Dva tanka mlaza svjetla iz patuljkovih očiju prelomiše koplje. Mak pade mrtav. Ostali se razbježaše ... A što se dogodilo s Anom? Nitko to nikad nije uspio saznati. Jednostavno je nestala.

Priča se prenosila s koljena na koljeno, pa je tako došla i do Vesne. »Zašto se kaže s koljena na koljeno?«, pitala je majku dok je bila mala. »Zato jer majke pričaju djeci držeći ih na koljenu«, nasmijala se tada majka. Oh, kako je to davno bilo, prije šest godina, kad je Vesna imala samo pet.

Sada naravno više nije vjerovala u čudesne patuljke, vještice i slične trice, no, na njenu žalost, nisu vjerovali ni blizanci, pa ih nije mogla prestrašiti.

Ipak je pokušala.

Prvo su brali gljive i stavljali ih u najlonske vrećice. Žućkasti i smeđasti vrganji bijahu debeli kao Mljacko, a široki kao kišobrani. Perjanica bi svakoga ponjušila, malo zagrizla, progutala, zatresla repom u znak da se radi o prvorazrednom jelu, pa brzala do slijedećeg. Djeca je nisu mogla pratiti ni okom, a kamoli skokom. Tokiju i Vokiju nije dopuštala da je diraju, ali je Vesna

mogla raditi s njom što je htjela. Pozvala bi je, uzela u ruku i bacila nekoliko metara u zrak. Perjanica bi tada raširila rep meko se spustila na zemlju, pa odmah opet skočila na Vesnu, razdragana igrom.

A kako su se njih dvije upoznale? U rano proljeće, kad je Perjanica još bila mala i neiskusna, spasila ju je djevojčica od sove. To jest, Vesna je čitala navečer u svojoj sobici, kad je nešto uletjelo kroz otvoren prozor i skočilo na policu za knjige. Trenutak potom promakla je kraj kuće ogromna sovuļjaga, bijesno huknula i vratila se u šumu ...

Kad su Toki i Voki sjeli da se odmore, ušulja se Vesna u pećinu i iz svoje vrećice izvuče dva velika komada staniola. Zgnječi ih u grude. Nagura staniol u udubine ispred očiju, sakrije kosu vunenom crvenom kapom, i na koljenima se dovuče do izlaza.

— Hej, vi dječaci, što tu radite! — progovori dubokim glasom.

Toki i Voki, okrenuti joj leđima, skočiše kao opareni. Ugledaše na izlazu iz pećine čudnu, malu spodobu sa srebrnim očima i ukočiše se. Ali onda Toki pogleda pažljivije, i vidje da jedan plavi pramen viri ispod kape. A i djevojčica se nije mogla suzdržati, pa prasne u smijeh. Uspravi se i skine staniol, da vidi u kakvom su stanju dječaci.

Boja im se tek vraćala u lice.

— Strašno duhovito — reče Toki. — Da nas nisi mislila preplašiti?

— Hajde, hajde duplići — nasmija se djevojčica i zavizdi vjeverici. — Priznajte da vam se srce liftom spustilo u pete. Što je? Ljutite se?

Nekoliko trenutaka su je ozbiljno gledali, a onda se Toki nasmiješi i reče: — Ma ne, Vesna, časna riječ.

I pogleda Vokija. Njima je to bilo sasvim dovoljno da se razumiju.

— Mi da se ljutimo? — prihvati Voki. — Evo, dokazat ćemo ti da se ne ljutimo. Dat ćemo ti da uđeš u našu raketu.

— Zbilja!

— Aha.

Vesna se oduševi. Do sada joj nikad nisu dopustili ni da proviri.

— Idemo! — naredi Toki.

Vesna nije mogla vidjeti lukave poglede blizanaca. Uze vjevericu na rame, vrećicu u ruke, i potrči za Tokijem i Vokijem.

Raketa se nalazila negdje između rudnika i jaruge, na čistini zaklonjenoj drvećem i šipražjem. Tajni sve-mirski laboratorij!

— Mogu? Zbilja mogu? — zastala je djevojčica i pogledala blizance.

— Samo naprijed — potvrdi Toki.

— Osjećaj se kao kod kuće — još uljudnije reče Voki.

Četiri jake grane bile su svinute do zemlje i učvršćene konopcem, a tamo gdje su se sastajale stajala je prava pravcata plava raketa, izrađena od dasaka i lima, s prozorčićima i ispušnom cijevi. Dolje, pokraj stepenica što

su vodile u raketu, bilo je napisano: WERNER VON TOKI I VOKI — 1978. A s druge strane: TKO ME DIRNE TAJ JE VOL.

— A . . . ovaj ... — zamuca djevojčica. Mogu unutra? Ha?

— Naravno da možeš — reče Toki i pogleda Voki ja koji ozbiljno i mirno kimne glavom.

Vesna otrese Perjanicu, oprezno stupi na prvu od dvije drvene stepenice i progura glavu u unutrašnjost rakete. Čudo! Sve bijelo. I bijela komandna ploča s nekoliko ručica. I bijela gumena kruška, skinuta sa staroga bicikla na kojemu je služila kao truba.

— Trubu ne diraj — čula je blizance. — Trubu samo mi smijemo dirati!

Zašto da ne diram trubu, mislila je. Uostalom, ne vide me . . . Sjela je na malu klupu ispred komandne ploče, pogledala kroz okno i — proguravši malo jezik kroza zube — naglo zgnječila krušku. Istoga časa iz rupica na vrhu trube šikne voda i polije joj lice.

Šutjela je nekoliko trenutaka, a onda brisala obraze rupčićem. »Svinje!«, promrmljala je tiho.

Blizanci primijetiše da nešto curi iz rakete, i zlobno se nasmiješiše.

— Hej, Vesna, kako si? — viknuo je Voki, držeći se za trbuh.

— Dobro — čuli su veseli Vesnin glas. — Nisam dirala trubu. Nego, dupličići, ta vaša raketa je grozno glupa.

— Ponovi to — ljutnu se Toki, strašno ponosan na plavu letjelicu.

— Glupa! A znate zašto? Zato jer ne leti. Kakva je to raketa? Nije ni tramvaj!

— Leti, leti — dovikne Toki, samo moraš povući onu veliku polugu kraj noge. Ali bolje nemoj, nemoj!

Namigne Vokiju, koji izvadi nožić i približi se kopcu, pa stavi oštricu iznad najtanjeg dijela.

Znali su da će Vesna povući polugu. Ne bi ostala živa da je ne povuče. Znali su oni Vesnu.

I stvarno, unutra u raketi, djevojčica je nekoliko trenutaka pomno promatrala polugu, provjerila nema li kakav otvor na njoj ili oko nje, iz kojega bi mogla iskočiti

voda, žaba ili čak kamenčina, pa kad ustanovi da joj ne prijeti nikakva opasnost, lagano povuče . . .

— Ništa se nije dogodilo, duplići! — vikne pobjedonosno. — Glupa raketa ne leti!

— Čekaj! — začuje Tokija. — Moraš brojati od deset do nule.

— Aha — prezrivo progunda djevojčica. — Pa dobro, brojim. Deset, devet, osam, sedam, šest, pet, četiri, tri... još ništa ... dva, jedan, nula!

U trenutku kad je rekla »nula«, prepili Voki konopac, grane se usprave poput opruga, i izbace raketu visoko, visoko u zrak. Sigurno dva metra, ako ne i više. Vesna vrisne, snažno se uhvati za ploču, nastade lom, začu se krckanje dasaka i mukli udar o zemlju.

Perjanica nestade u šumi.

— Joj — usklikne Voki. — Da vidimo što je ostalo od svemirske putnice.

Razgrnuše daske. Vesna je nepomično ležala ispod komandne ploče. Nije disala.

— Vesna, hej, Vesna!

Nije se odazvala.

— Vesna! — šapne Toki preplašeno. — Vesnice! Voki, pa mi smo ... Voki... pa ona se ne miče.

— Ja ... ja ..., ti... Toki... ajoj, au ...

— Mama! — prodere se Toki. — Mama!

— Tata! — procvili Voki. — Mi smo se šalili!

Nagruše se nad jadnu djevojčicu. Cmizdrili su, ne znajući što da učine. Jedan s jedne, a drugi s druge strane.

Najednom se podigoše dvije tanke i duge ruke i uhvatiše ih za vrat. Tokijeva glava poleti prema Vokijevoj, a Vokijeva naravno prema Tokijevoj. Kad su se sastale, bio

je to takav sudar da su vidjeli cijelu Mliječnu stazu i još neke sasvim nepoznate stazice.

A tko ih je ščepao? Pa Vesna. Ustala je od mrtvih baš kad je to njoj najbolje odgovaralo. I, prije nego što su blizanci došli k sebi, poletjela je kao vjeverica u šumu i stuštila se prema jaruzi. Tamo će je obraniti Krčko, ukoliko blizanci uopće budu sposobni za potjeru.

TREĆE STRAŠNO POGLAVLJE

Jedini televizor u jaruzi nalazio se u Vesninoj kuhinji. Ostali su bili zadovoljni što uopće imaju struju, koja je u jarugu dolazila preko brda, kroz tanki kabel prebačen preko grana.

Zato nije čudo što je Vesnina kuhinja navečer bila najzanimljivije mjesto u jaruzi. Svi bi došli. Osim Krckovih roditelja — Mrgini bijahu čudni ljudi, ni s kim se nisu družili. Možda su se stidjeli što im je sin trknut, tko bi ih znao. A Krčko je gledao televiziju! Posebno je volio reklame!

Te večeri se u malu kuhinju natiskalo mnogo ljudi.

Vesnina majka, Tokijevi roditelji, Krčko, Vesna, Toki i Voki. Dakle šest. Ne, ne šest. Sedam!

Gledali su film. Inspektor Bili Glavonja hvatao je odbjeglog zatvorenika i nikako ga nije mogao uhvatiti.

— To zato jer film mora trajati dva sata. Inače bi ga on već sklepa — javi se Toki.

— Pssst — propišti njegov otac željezničar Kos. — Toki, nisi doma.

Negdje oko deset sati Bili napokon nabije lisice robijašu, i s olakšanjem se nasmiješi u kameru.

Onda su još gledali »Dnevnik«. »Kao što smo vas jučer obavijestili«, rekao je spiker, »leteći predmet viđen je iznad Madagaskara. Danas se pojavio iznad Grčke, a onda i iznad Jugoslavije. O čemu se radi, još nismo saznali. Očevici kažu da je nalik plavoj olovci koja brzo mijenja smjer.«

— Fijuuuuu — zafučne Kos. — Mali zeleni svemirci!

Toki i Voki su se zaprepašteno pogledali i u isti čas progutali slinu.

— Kad bi...

— ... se spustio.

— Da ne bi — prošapće Vesna, da je ne čuju stariji.

— Još vam se vrti u glavi, ha dupličići?

Oni je zlokobno pogledaše.

— Tebi to ništa ne znači? — zapita je Voki polako.

— Gluposti — odmahne djevojčica.

— Pa jasno, tebi to ne treba, ti si već letjela — zaceni se Voki od smijeha.

— Voki! — progunđa Kos i opali mu čvrugu. — Nisi doma.

Tako je to bilo. I bilo bi — bilo pa prošlo, da stvari nisu dobile sasvim drugi tok, i to kada je Martin Pičko

— onaj gore s brijega, koji je imao puno šljiva, od šljiva pekao rakiju, a od rakije se stalno njihao — dakle da Martin Pičko nije iste večeri primijetio nešto plavo i tanko na nebu. A to plavo i tanko spustilo se u šumu!

Rekao je to ženi, a ona se naravno izderala: »Pijanac! Prvo si videl bele miševе, a sad plave rakete. Pomiriši ovo!«, gurnula mu je šaku pod nos. Pičko pomiriši, a šaka se odjednom pokrene i bubne ga po nosu. »Tak«, rekla je teta Pičko, »to ti je da više ne lupáš bedastoće!«

Martin se povukao na pristojnu udaljenost, trljajući ljubičastu baburu, ali je hrabro povikao: »Videl sam plavu raketu. Videl sam ju, i kaj mi moreš!«

— Gdje si nabrala one vrganje prošli put? — upitala je drugoga jutra majka svoju Vesnu.

— Gore, kod Anine pećine.
— Hm ... znaš, bile su dobre.
— Znam. I Perjanica mi je to rekla.
— Ovaj ... Vesna ... tata nije poslao plaću. Valjda mu se nije nešto dogodilo ... Nije, nije, on se zna čuvati ... A možda Pero opet ima išijas.

Pero je bio poštar. Mrzio je Jarugu (da, tako je pisalo na omotnicama, s velikim »J«) jer bi se namučio do nje, pa je pisma za tri obitelji obično slagao u kutiju i donosio ih tek kad bi se skupila lijepa hrpica. Ako bi galamili na njega, pokazivao je nogu i tužio se na prokleti išijas.

— Mama? — pogleda je Vesna u oči.
— Vesna?
— Mama, nemamo novaca za dućan?
— Pa ... možemo posuditi od Kosovih.
— Ali vrganji se dijele besplatno, jel?
— Točno — nasmiješila se majka i pogladila obraz svoje pametne kćeri. — Nije te strah?
— Anine pećine? Pih . . . Ma ne boj se, mama — nastavila je videći da se majka premišlja. I ja se znam brinuti o sebi, a ne samo tata.

Sunce se već odavno bilo odlijepilo od istoka i pržilo planinu kad se dugonoga, žutokosa djevojčica stala uspinjati prema polumračnoj pećini. Živahna je životinja održavala ravnotežu na njenom ramenu i katkad joj dodirivala uho vlažnom njuškicom.

Podnevna se tišina navalila na šumu kao teški vune-
ni pokrivač. Nijedna se grančica nije micala, nijedna ži-

votinja (osim Perjanice naravno) nije napuštala blaženi hlad skrovišta. Pjevicama se stislo grlo kao da im je netko pokazao razrezani limun. Vesna je vidjela samo žute i plave leptire, no i oni su letjeli kao da su im krila premazana pekmezom.

Djevojčica je poznavala tu svečanu tišinu ljetnoga podneva, ali kao da se danas u uobičajeno mrtvilo uvukla još neka tajanstvena prijjetnja. Kao da nije samo sparina otjerala sve živo, nego i — strah.

Usprkos toplini, Vesna osjeti da joj leđa hlade sitni žmarci, poput kapljica ledene vode.

— Glupost! — progunda i smjelo zakorači prema pećini.

Ali opet zastade. Nešto nije bilo u redu! Perjanica se nije ponašala prirodno. Vesna iskrene glavu i odmjeri vjevericu desnim okom. Hm. Dlakavica se ukočila kao punjene životinje u zoološkom muzeju!

— Što ti je, Perjanice? — prošapće djevojčica.

Perjanica ispusti čudan, reski zvuk, kao onda kad je, u bijegu pred sovom, smrtno preplašena upala u Vesninu sobu.

— Perjanice, kukavice! — naruga joj se Vesna. — Pa tu smo bile sto puta!

Međutim, ono lijevo vjeveričino oko nije gledalo u nju, nego u pećinu, pa Vesna otprati Perjaničin pogled i vidje ...

Da, djeco, tu priča postaje strašnija od svega što se može zamisliti, toliko strašna da bi najbolje bilo prekinuti je i zaboraviti sve.

Ne!

Idemo dalje, pa što bude!

... i Vesna vidje, vidje ... čovječuljka, možda metar visoka. Snježnobijelo, svjetlucavo odijelo pripijalo se uz malo, čvrsto tijelo, stisnuto oko struka širokim srebrnim opasačem, za koji su bili zadjenuti neki čudni predmeti, kao viljuške s kuglicama na vršcima šiljaka. Koža lica i prstiju bijaše plavičasta, nosnice poširoke, a oči... srebrne!

Vesna otvori usta od zaprepaštenja i straha, ali joj onda lice poprimi lukav izgled.

— Toki! To si ti! Misliš da si duhovit? Blesavo je dvaput ponavljati isti štos, dupliču!

Čovječuljak nije odgovarao. Čak nije bila sigurna gleda li u nju. Oči su mu nepomično svijetlile.

Djevojčica proguta slinu.

— Voki! To si ti, jel'da jesi — promuca sada već manje hrabro, gotovo molećivo.

Mali čovjek zakorakne prema njoj.

Djevojčica sada izgubi svaku želju da bude dostojanstvena, i pobjegla bi odmah da je ne zaustavi glas što se rasprostirao čistinom kao zveckanje ključeva.

— Zemaljsko zemaljsko dijete dijete ne ne bježi bježi.

To dupliči ne bi mogli izvesti. To ne!

Vesna stade kao ukopana, pa zarije lice u ruke i zajeca. Osjeti da je Perjanica napustila njeno rame i šmugnula u šikaru.

— Zar i ti, Perjanice! — rasplače se gorko djevojčica.

— Zemaljsko zemaljsko dijete dijete ne ne plači . . .

Čovuljak joj se približavao. Nije skidala ruke s lica, ali pobijedi radoznalost, pa proviri kroz prste.

Činilo se da je neće napasti. Zastao je i malo se naklonio.

— Eko Eko — reče i prstom dotakne svoje grudi. Vesna s užasom opazi da nema nokte, ali zato ima, da, ima sedam prstiju na svakoj ruci!

— Ti ti nisi nisi u u opasnosti opasnosti. Ja ja sam sam u u opasnosti opasnosti. Ja ja se se bojim bojim. Ti ti se se ne ne moraš moraš bojati bojati.

Nisu je uvjerile te riječi. I dalje je drhtala.

— Ako ako želiš želiš ja ja ću ću otići otići.

Djevojčica brzo kimne glavom.

— Žao žao mi mi je je — procijedi metalni glasić, a čovječuljak se uputi prema unutrašnjosti pećine.

Zlatokosa odahne. »Idi, idi«, šaptala je. No, bilo je nešto toliko tužno i očajno u njegovu hodu, da si je istoga časa počela predbacivati kukavičluk i, kako bi ono mama rekla — histeriju.

»Histerična kravo!«, rekla je tada tiho sama sebi, uspravila glavu i, gledajući čvrsto u patuljkova leđa, na kojima je bilo smotano nešto poput vatrogasne cijevi, smjelo izgovori: — Nemoj ići!

Jedan od smiješnih busenova na čovječuljkovom glatkom tjemenu iznenađeno se podiže, a ispod njega se ukaže srebrno oko.

Vesna se opet prestraši. Oko na tjemenu! Dakle, on ima tri oka. »Čudno«, vrati joj se smisao za humor, »čudno da onda ne ponavlja svaku riječ — tri puta.«

Sjeti se jučerašnjeg televizijskog dnevnika. Je li moguće da ta mala nakaza ima veze s tajanstvenom raketom?

— Hvala hvala zemaljsko zemaljsko dijete dijete — reče mali, zatvori oko na tjemenu, okrene se i pogleda je s dva prednja oka. S ove joj strane više nije izgledao stašan. Čak se i smiješio.

— Vesna — pokaže djevojčica na sebe. Ljutila se vidjevši da joj se prst trese, pa ga ukoči što je jače mogla.

— Eko Eko ništa ništa neće neće načiniti načiniti Vesni Vesni. Eko Eko je je sam sam i i izgubljen izgubljen.

Prestao se smiješiti. Stisnuo je usne, kao da ga je presjekla snažna bol.

— Ti nisi ... ti nisi . . .

— Ja ja sam sam Eko Eko sa Bona Bona.

— Bona Bona?

— Bon Bon je je daleko daleko — pokaže on sa svih sedam prstiju prema nebu.

— Ti si. .. svemirac?

— Ja ja sam sam Eko Eko s s Bona Bona. Svi svi smo smo mi mi svemirci svemirci, svi svi živimo živimo u u istom istom svemiru svemiru.

— Znači i ja sam svemirka! — usklikne radosno djevojčica. Prvi put je tako razmišljala o sebi.

— Naravno, naravno, dijete dijete.

Malo ju je smetalo što joj govori »dijete«, a manji je od nje.

— Eko Eko — upita ga. — A koliko ti imaš godina?

— Vesna Vesna dvadeset dvadeset bonskih bonskih godina godina. To to je je — maši se on za jednu čudnu viljušku i pogleda na držak koji je podsjećao na digitron što ga je Vesna vidjela u školi — ... to to je je dvjesta dvjesta zemaljskih zemaljskih godina godina.

— Što! Ti mali imaš dvjesta godina! Nemoj me zezati!

— Eko Eko ima ima koliko koliko kaže kaže. A Vesna Vesna ima ima — upravi prema njoj kuglicu i djevojčica tek sada vidje da kuglica slobodno lebdi u zraku — Vesna Vesna ima ima jedanaest jedanaest zemaljskih zemaljskih godina godina.

— Točno, Eko Eko ... A jesi li ti stigao jučer u plavoj raketi?

— Jesam jesam pokvarena pokvarena.

Zlatokosa se osvrne, no kako nigdje nije vidjela raketu, opet načas pomisli da je sve to ipak ili san ili neka savršeno uspjela Tokijeva i Vokijeva psina, pa upita:

— A gdje ti je raketa?

— Pod pod zemljom zemljom.

— Ha? Zabila se u zemlju. Jadni Eko!

— Ma ma ne ne. Ima ima jako jako svrdlo svrdlo za za ukopavanje ukopavanje.

— Pokaži mi je — reče djevojčica odlučno.

Čovječuljak je šutio.

— Budi budi strpljiva strpljiva — reče napokon. — Hajde hajde da da sjednemo sjednemo, umoran umoran sam sam.

I on sjedne, a bol mu opet istegne usne. To jest, ostao je u istom položaju, a ipak je sjeo. Iznenađena djevojčica korakne, zaobiđe ga i pogleda na čemu sjedi. Ha! Ona cijev nalik na vatrogasnu, odvila se i ukočila, kao noga od stolice.

— Pa to je noga! Ti imaš tri noge!

— Aha aha praktično praktično.

— Dobro, a sada mi reci zašto svaku riječ ponavljaš?

— Zato zato jer jer mi mi je je pokvaren pokvaren i i pretvarač pretvarač.

— Molim?

— To to je je pretvarač pretvarač riječi riječi. Bonske bonske riječi riječi pretvara pretvara u tvoje tvoje.

— Hrvatske?

— U tvoje tvoje.

— Ali kako ...

— Tako tako to to je je naš naš izum izum.

— Onda ste vi strašno pametni!

— Nismo nismo glupi glupi.

— I kako ti se pokvario?

— Prenapregnut, prenapregnut. Na na svakom svakom planetu planetu dosad dosad jedan jedan jezik jezik. A a dok dok sam sam jučer jučer letio letio iznad iznad Zemlje Zemlje svaki svaki čas čas sam sam čuo čuo drugi drugi jezik jezik. Stotine stotine jezika jezika koje koje je je pretvarač pretvarač pamtio pamtio i i na na kraju kraju počeo počeo mucati mucati od od iznemoglosti iznemoglosti.

— Zašto si se spustio baš tu?

— Vesna Vesna tko tko zna zna kako kako bi bi me me ljudi ljudi primili primili. Možda možda bi bi me me uništili uništili. Ljudi ljudi na na Zemlji Zemlji su su prestrašeni prestrašeni. Još još se se boje boje jedni jedni drugih drugih a a kako kako ne ne bi bi mene mene. Ja ja sam sam za za njih njih nešto nešto nepoznato nepoznato, a a ljudi ljudi ne ne vole vole nepoznato nepoznato, boje boje se se.

— Ja ne.

— Vesna Vesna još još se se bojiš bojiš.

— Ne, više se ne bojim. Samo sam se malo prestrašila, u početku. Tako si ružan!

— Znam znam — nasmiješi se Eko Eko.

Bilo je to kao zveckanje pikula, taj njegov smijeh!

— I i ti ti si si meni meni ružna ružna — nastavi. — Sjedni sjedni.

Vesna se uvrijedi. Nitko joj nikada nije rekao da je ružna, čak ni Toki i Voki, jer bi to bilo velika i masna laž.

— No no — primijeti Eko Eko njen bijes. — Samo samo hoću hoću reći reći da da imamo imamo razne razne pojmove pojmove o o ljepoti ljepoti. U u svemiru svemiru ima ima bića bića kao kao hobotnice hobotnice pa pa se se smatraju smatraju ljepoticama ljepoticama i i šminkaju šminkaju usta usta.

— Ja se ne šminkam. Ni moja mama.

— Gdje gdje je je tvoja tvoja mama mama?

— Dolje, u Jaruzi, tamo živimo . . . između grada i planine. Malo nas je, nekoliko kuća.

— To to je je dobro dobro.

— A zašto »to to je je dobro dobro?«

— Zato zato jer jer je je manja manja opasnost opasnost. Da da vidim vidim tu tu tvoju tvoju Jarugu Jarugu.

— Ne možeš je vidjeti iz Anine pećine. To je daleko dolje, na kraju šume.

Eko Eko se opet nasmije onim pikulastim smijehom i upravi kuglicu prema podnožju planine. — Sada sada vidim vidim — reče.

»Vraga vidiš«, htjela je reći Vesna, ali kad Eko Eko počne nabrajati što vidi, djevojčica zaniyemi.

— Četiri četiri kuće kuće jedna jedna prazna prazna puno puno smeća smeća. Žena žena ljudska ljudska u u bašti bašti zelena zelena haljina haljina pokraj pokraj puzi puzi malo malo debelo debelo zemaljsko zemaljsko dijete dijete.

— Fantastično — promrmlja Vesna. — Mama i Mljacko!

— Posla posla puno puno posla posla — reče Eko Eko.

— Da, mama puno radi — potvrdi Vesna.

— Ne ne mama mama. Puno puno posla posla za za patrolu patrolu s s Bona Bona. Puno puno smeća smeća!

— Kakvu patrolu?

— Eko Eko ...

Nije mogao nastaviti. Eko Eko odjednom klone i uhvati se rukom za bok. — Vesna Vesna — prošapće — Eko Eko umoran umoran bolestan bolestan. Vesna Vesna dođi dođi sutra sutra, ne ne pričaj pričaj nikome nikome, molim molim.

Trenutak potom proguta ga mrak pećine.

Vesna je stajala još dobrih pet minuta. Zatvorila je oči i duboko disala. Onda je pogledala oko sebe. Ničega, ničega nije bilo, samo poznata čistina pred Aninom pećinom, šuma i... pa da, i ona kukavica Perjanica koja se sada odjednom odnekud pojavila, vidjevši da je zrak čist.

— Ah, tu si. Velika pomoć od tebe — prekori je djevojčica i splazi joj jezik.

ČETVRTO STRAŠNO POGLAVLJE

Sjećate se, naravno, da je onaj pijani Martin Pičko vidio plavu raketu, ali mu žena nije povjerovala, čak ga je bubnula po baburi. No, Pička to nije obeshrabilo. Čim je uhvatio priliku, iskrao se iz svoje prilično velike i udobne kuće na brijegu (oko nje nije bilo smeća, jer je i Pičko sve bacao u jednu Jarugu) i odmaglio u gostionicu na posljednjoj autobusnoj stanici.

Kad je popio četiri šljivovice, pa pojeo kilogram odojka i nastavio lokati bijelo vino, kad je počeo škiljiti i pjevuckati, pa kriještati kao papiga i na kraju zavijati kao hijena, kad se jednom riječi propisno naroljao, morali su pozvati milicionara da ga malo odrolja.

— Nemojte stvarati nered, družo — opomenuo ga je milicionar.

— A tko si pak ti? — upitao ga je Pičko i drsko se zablenuo u čuvara reda.

— Ja sam onaj koji će vas uhvatiti za šišak i odvesti u stanicu ako ne prestanete larmati.

— Krasno! Krasno! — povikao je Pičko.

— Što je tu krasno?

— Krasno! Hapsite nevine građane, a opasne rakete vam lete kraj nosa.

— Kakve rakete? — upita milicionar i pogleda gostioničara Vinceka.

— Ma pustite ga, stalno bulazni o neakvoj raketi.

— Bulaznim! — podrigne Pičko. — Ja sam ju videl, ovak kak sad tebe vidim, Vincek. Ja, Martin Pičko!

— Čekajte — zainteresira se brkati čovjek u uniformi koji je čuo da se neka čudna raketa vrzma oko Zemlje. — Kada ste vidjeli raketu?

— Jučer, prekjučer, a kaj ja znam.

— Pa zašto niste javili?

— Zato jer me žena nije pustila van. Moral sam glancati parkete za kaznu kaj sam se nacugal.

— Imate strogu ženu, a?

— Joj, morti ju očete uzeti u miliciju? Ta bi vam napravila reda, zgledi kak šerif na Divljem zapadu.

— Dobro, dobro, a kako je izgledala ta raketa?

— Tanka ko penkala, a letila je cikcak ko da je onaj nutra pošlašavil.

— Znae šta, idite vi sada lijepo kući, ako možete hodati, a sutra ćemo doći da provjerimo.

— Ja da nemrem hodati! Pitajte Kosa, on bu vam povedal da Martin Pičko more nalevati u sebe ćelu noć i još plesati kak medved.

Otac Tokija i Vokija, koji se bio vratio zadnjim autobusom i svratio da popije gemišť prije spavanja, kimne glavom i reče:

— Točno. Pičko je spužva teška devedeset kila.

Kasno navečer, dok su u Vesninoj kuhinji gledali televiziju, Kos ispriča što je čuo u gostionici.

Vesna zagriže donju usnu. Jadni Eko Eko, taj pijanac će mu navući ljude na vrat!

Prestravila se.

Kako bi bilo da noćas ode gore u Aninu pećinu i upozori Eka Eka. Ne, majka bi primijetila, majka ima lagan san. Grozničavo je razmišľjala.

Onda pogleda Tokija i Vokija, pa joj se licem razlije blažen osmijeh.

Odlučila je da pričeka jutro.

Oko deset sati te oblačne nedjelje, vidje Vesna kako milicijski auto sopće uz planinsku cestu. Djevojčica poskoči i pojuri prečicom na Pickov brijeg. Stigla je prije milicionara i pritajila se iza drvarnice. Dvojica su ostala u automobilu, a dvojica ušla u Pickovu kuću. Vratili su se s Martinom.

Na vratima se pokazala i Pickova žena, brišući ruke o pregaču.

— Samo ga vodite, najbolje da ga više i ne dovedete — viknula je za njima, a jedan je milicionar (onaj iz gostionice) slegnuo ramenima i tiho rekao Pičku:

— Što se vaše drugarice tiče, imali ste potpuno pravo. A sada još da vidimo kako je s raketom.

U tom trenutku napusti Vesna svoje skrovište i dotrči do automobila.

— Striček! — poviče.

— Ha? Molim?

— Striček! Vidjela sam plavu raketu!

Milicionar podigne obrve i okrene se prema zadnjem sjedalu.

— Čujete malu! Ima tu nešto!

— Sam vam rekel, sam vam rekel! — oduševi se Pičko i zahvalno pogleda Vesnu.

— A gdje si je vidjela jel'? — upita jedan sa stražnjeg sjedala. Vesna tek sada primijeti da ima neku čudnu pušku, kao i milicionar što je sjedio do njega.

— Tamo gore, u šumi — odgovori.

Lica im se uozbiljiše.

— Uskači! — naredi vozač i istoga časa automobil krene. Djevojčica se jedva uspjela ubaciti na zadnje sjedalo, gdje joj pušketiri napraviše mjesta.

— Čija si ti, mala? — pokuša jedan.

— Svoja — odbrusi Vesna.

— Uh, al' si pametna — progunda pušketir.

Zaustavili su se iza treće serpentine, parkirali automobil na maloj zaravni odakle izletnici promatraju grad što se izdužio između brda i blatnjave rijeke, pa se stali penjati uz obronak.

Vižljasta i krakata Vesna penjala se lako kao divokoz, dva milicionara bez puške slijedila su je nešto teže, ona dva s puškama dah dah, puh, puh, uh, a Pičko je ispuštao najčudnije zvukove — piiih, uuuuh, krrrrr, fiii, uh, ah, uh.

Morali su ga stalno požurivati.

— Jel' tu negdje? — pitali su ga.

— A kaj ja znam, tu negde je, tu negde bi uuuuh, fiii, krrr moralo, uh, ah, biti . . . Dajte da se odmorimo, bu mi duša zletila na nos.

Sjedne na mahovinu, izvadi čuturicu i potegne dobar gutljaj.

Krenuli su opet, a Vesna ih je lukavo vodila tamo gdje je ona željela. Stigli su do guštika i . . .

— Evo je! — usklikne djevojčica uplašeno.

Brkonja i onaj drugi bez puške izvadiše revolvere, a pušketiri stegoše pucaljke. Jedan je čak i repetirao. Krc, krrrk.

Toga im se trenutka priključi i oznojeni Pičko, zable-ne se u plavu raketu što se nejasno nazirala između smrekinih grančica, i promuca zastrašeno i pobjedonos-no u isti mah:

— Sam vam rekel, sam vam rekel. To je ta vražja stvar.

Već se vidio na televiziji. Sjedi on u studiju, u udobnoj fotelji, trijezan i nehajan, a uzbuđeni voditelj saopćava gledaocima: »S nama je Martin Pičko, junak dana, čovjek koji je otkrio svemirsku letjelicu. Druže Pičko, ispričajte nam kako je to bilo . . . «

Brkonja naredi ostaloj trojici da opkole čistinu, a Martinu i Vesni da legnu na zemlju, što ovi i učiniše.

— A što se ti mala smijuljiš? — pogleda je Pičko, ležeći s naporom na okruglom truhu.

— Škakljaju me iglice po nosu — reče Vesna.

Brkonja također spuzne na zemlju i stade oprezno puzati prema raketi.

— To bi Mljacko znao bolje — prošapće Vesna.

— Kakav Mljacko? — upita Pičko.

— Moj puzavi brat, koji gmiže sto na sat.

Pičko prezirno frkne.

— Da ti bude jasno, mala, ja sam prvi otkrio raketu — reče joj, bojeći se da djevojčica ne prigrabi dio slave pred televizijskim kamerama.

— Dobro, dobro, susjede Pičko — složi se Vesna, na njegovo najveće zadovoljstvo.

Odjednom začuše bijesni brkonjin uzvik.

Pušketiri pomisle da im je šef u opasnosti, pa s upe-
renim pucketaljkama hrabro izjure na čistinu.

Za njima Pičko i Vesna.

— Pa to je . . . to je nekakva drvena igračka, momci
— vikao je brkonja. — Druže Pičko, dobro ste nas po-
vukli za nos.

— A li . . . a li . . . ja . . . ne razmem — mucao je Pičko.
— Ja sam videl kak leći cik pa cak pa cik pa cak . . . Čist
nemrem verovati . . . Čekte, da vidim iznutra.

I tako uđe Martin u letjelicu. Prvo što je uhvatio bila
je naravno ona gumena kruška, a iz rupica na kruški
štrčne tinta, i to naravno u Pickov frnjokl.

— A ti mala, ti si također u igri — a pitao je vani
brkonja Vesnu.

— Kakvoj igri? — čudila se nedužna djevojčica. —
Ja sam vidjela plavu raketu iz daljine, evo, kao vi malo
prije, kroz granje, i nisam se usudila bliže. Pa i vi ste
mislili . . .

Brkonja otpuhne, još jednom pogleda Pička (koji je
brisao lice rupčićem) tako da se Martin nekako smanjio,
naredi momcima pokret i uskoro se, bijesni i namrgođe-
ni, izgubiše u šumi.

Pičko i Vesna gledali su se nekoliko trenutaka. Martin
s užasom pomisli kako se neće pojaviti na televiziji, i ne
samo to, rugat će mu se u gostionici još barem pet go-
dina, a žena će ga . . . uh!

Uhvati se za baburu, osjećajući unaprijed tešku ruku
svoje lijepe žene.

Vesna je neko vrijeme glumila zapanjenost, a onda
je prasnula u smijeh. Pičko joj zaprijeti prstom i teška se
srca i koraka zaputi nizbrdo.

Sigurno ste i sami već u početku shvatili Vesnin lukavi plan — da dovede milicionare i Pička do drvene rakete. Doduše, nije bila sigurna jesu li blizanci obnovili raketu nakon onog leta i loma, ali je vjerovala da jesu. I jesu. Ne samo da su je ponovno sagradili, nego su je i opskrbili novim pogonskim gorivom . . . o čemu je svjedočila tinta na Pickovom licu ...

PETO STRAŠNO POGLAVLJE

Našla je Eka Eka na istom mjestu gdje ga je prvi put ugledala. Nije joj pošao u susret. Bio je slab i drhtav.

— Eko Eko, nije ti ni danas dobro?

— Vesna Vesna, zemaljsko zemaljsko dijete dijete.

Malo malo mi mi je je bolje bolje.

— Odlično! — usklikne djevojčica, iako nije bila sasvim uvjerena da čovječuljak govori istinu. — Onda ćeš mi danas pokazati raketu?

Patuljak se bolno nasmiješi.

— Neka neka ti ti bude bude — promrmlja i usmjeri kuglicu prema hrpi kamenja. Zadržće tlo. Plavičasti se šiljak silovito probije (poput vitke metalne krtice) i otvori put ogromnoj, svjetlucavoj letjelici.

— Uđi uđi bez bez straha straha — reče.

Nije morao dvaput reći, no kako je uvijek govorio dvaput možda je bolje da kažemo: nije morao četiri puta reći, jer je Vesna utrčala u raketu čim su se otvorila okrugla vrata.

Kakvih je sve čuda bilo u polumračnoj utrobi rakete! Vesna nije ništa shvaćala. To jest, shvatila je samo jedno: da su bića kojima je pripadao Eko Eko jako pametna, pametnija od ljudi na Zemlji. S poštovanjem je pogledala čovuljka koji se dogegao za njom i prošaptala:

— Ti . . . ti znaš voziti ovo čudo . . . ?

— Svi svi Bonci Bonci to to znaju znaju.

— Eko Eko, a gdje je ta tvoja pametna domovina?

— Ja ja ću ću ti ti pokazati pokazati.

Povede je u veliku prostoriju, iz nevelikog spremišta za šarene kuglice izvadi jednu crno-ljubičastu i ubaci je u rupicu na stolu.

Na tamnom se zidu pojavi nebo osuto zvijezdama. Vesna prepoznava Velikog i Malog medvjeda, Sjevernjaču i... i ništa više.

— Toto je ono ono što što vi vi vidite vidite noću noću. Vaš vaš dio dio Mliječne Mliječne staze staze . . . A ovo ovo je je moj moj komad komad svemira svemira — uzdahne Eko Eko i slika se promijeni. — Vidiš vidiš ova ova tri tri svjetla svjetla kao kao krug krug, i i ono ono malo malo u u sredini sredini kruga kruga. To to je je Bon Bon.

— Je li tamo lijepo?

— Kod kod kuće kuće je je uvijek uvijek najljepše najljepše.

— Pa zašto nisi ostao kod kuće?

— Jer jer je je Eko Eko vođa vođa patrola patrola.

— Kakve patrola patrola?

— Dođi dođi da da prvo prvo vidiš vidiš žderije žderije.

— Ah! — trgne se Vesna kad je stupila u omanju, žutu komoru. Ispod slabog reflektora, u nečemu što je bilo nalik kavezu, jurila su dva neobična stvora.

— Žderi žderi — reče Eko Eko.

— To su ... to su tvoje životinje?

— Nisu nisu životinje životinje. To to su su žderi žderi.

Vesna ga pogleda, ali nije dalje pitala, nego se nagne nad stvorenja da ih bolje promotri. Podsjećala su na hrčke, no imala su po dva sitna srebrna oka, a cijela se

glava sastojala gotovo samo od velikih usta sa snažnim bijelim zubima. »Tako bijele zube nemaju ni manekeni koji reklamiraju pastu za zube«, pomisli Vesna.

Tijelo im je prekrivala dlaka. Nije bila jednolična. Kao kosa u Eka Eka, rasla je poput busenja. Djevojčica primijeti male rupice, po tri između svaka dva busena!

— Žderi žderi uvijek uvijek putuju putuju s s nama nam_a. Hodi, hodi — reče Eko Eko, svjestan da Vesna više ništa ne razumije. — Sve sve ću ću ti ti objasniti objasniti.

Vratili su se u onu veliku prostoriju (bilo je to srce rakete) i Vesna pogledom potraži stolicu, no ne nađe ništa slično. »Jasno«, sjeti se, »pa Boncima nisu potrebne stolice«. Eko Eko ispruži, s grimasom bola, onu svoju treću nogu, a djevojčica se spusti na pod i prekriži noge kao Turčin. Pozorno se zagleda u čovječuljka.

— Smeće smeće otpaci otpaci opasnost opasnost za za cijeli cijeli svemir svemir ... — počeo Eko Eko.

— Čuj Eko Eko — prekine ga Vesna — kad ćeš popraviti taj svoj pretvarač jezika?

— Kad kad nađem nađem dva dva grama grama zлата zlata.

— Oh — uzdahne djevojčica. — Znači, sve moram slušati dvaput.

— Budi budi strpljiva strpljiva — zamoli je Eko Eko.

Pa kad se već Vesna morala mučiti da sluša dvostruko, neću tjerati i vas, djeco. Bojim se da ne počnete mucati! Zato ću vam prepričati što je Eko Eko ispričao Vesni . . .

Dakle — bića s Bona bila su svemirski smetlari! Aha, baš smetlari. Ali bez metla i smetlarskih kolica. Njihova su kolica bile sjajne letjelice kojima su putovali od planeta do planeta, a metle su bili. . . znate tko? Žderi-žderi. Cim bi Bonci saznali da stanovnici nekog planeta imaju muke sa smećem, poletjela bi prema prljavom planetu patrola od sedamdeset i sedam Bonaca i sedamsto sedamdeset i sedam žderi-žderija. Bonci bi naravno najavili dolazak poglavaru planeta, a on bi ih svečano dočekao, s glazbom i počastima. Potom bi žderi-žderi pojurili na gomile smeća i — požderali ih!

Vesnine su se oči raširile od radosnog uzbuđenja dok je slušala o pothvatima malih bića s velikim ustima. »Nisu svi žderi jednaki. Neki jedu samo krpe, neki samo naftu, neki samo željezo, neki samo katran ... A neki znaju i plivati, pa pročišćuju vodu, neki lete visoko iznad planeta i žderu stare satelite, a postoje i posebni žderi-žderi koji jedu radio-aktivne otpatke. To su najveći, najotpor- niji i najkorisniji žderi-žderi.«

Vesna je bila čula za te opasne otpatke, čula je da su opasni kao atomska bomba.

— Oh, kad to ispričam Tokiju i Vokiju!

— Tko tko su su Toki Toki i i Voki Voki?

— Duplići — promrmlja Vesna. — Blizanci — objasni — dva ista istacka dječaka.

— Zanimljivo zanimljivo možda možda će će nam nam biti biti potrebni potrebni.

— Toki i Voki? — zaprepasti se Vesna.

— Da da — potvrdi Eko Eko i zamisli se.

— Eko Eko ... a kako to da si ti sam, i... imaš samo dva žderi-žderija? Zar nisi došao očistiti Zemlju od smeća?

Ne. Eko Eko nije zato došao. Nije ni znao, reče, da na Zemlji već ima toliko smeća. Pa ni crvena žaruljica na velikoj ploči u centru Bon Bona nije se još upalila, a to je inače znak za uzbunu.

Kamo je onda putovao Eko Eko? Na planet Muri, daleko od Zemlje. Putovao je s još sedamdeset i pet Bonaca i svojom sestrom Ekom Ekom. Pa gdje su sada Eka Eka, sedamdeset i pet Bonaca i sedamsto sedamdeset i pet žderi-žderija?

Čovječuljak se smrači. Čak su se i njegove sjajne srebrne oči zamračile, kao da ih je prekrilo oblak.

— Sramna sramna bića bića sa sa Zmaza Zmaza napala napala su su našu našu raketu raketu.

— Jao! I što se dogodilo?

— Eko Eko je je bio bio baš baš na na jednom jednom asteroidu asteroidu to to je je mala mala stijena stijena u u svemiru svemiru. Sa sa mnom mnom su su bila bila dva dva žderija žderija da da se se prošeću prošeću. Kad kad smo smo se se vratili vratili raketa raketa je je bila bila prazna prazna. Sve sve je je smrdjelo smrdjelo po po Zmazima Zmazima. Oni oni su su oteli oteli Eku Eku i i sve sve Bonce Bonce i i sve sve žderije žderije i i ostavili ostavili bombu bombu. Eksplozirala eksplozirala je je u u spremištu spremištu gama gama baš baš kad kad sam sam se se vratio vratio. I i ranila ranila me me.

— Eko Eko, pa ti onda nisi bolestan, ti si ranjen!

— Da da Vesna Vesna — promrmlja i pokaže joj žutu mrlju na boku.

— Jadni Eko. Kako da ti pomognem? Možda ... možda ti moja krvna grupa odgovara?

— Ne ne tvoja tvoja krv krv bi bi me me ubila ubila. Sasvim sasvim je je različita različita, čak čak i i boja boja ... A a bez bez gama gama ne ne radi radi ni ni aparat aparat za za transfuziju transfuziju. Bez bez gama gama je je raketa raketa skoro skoro mrtva mrtva.

— Izgubio si puno krvi?

— Puno puno.

— Ali zašto su ti to uradili Zmazi?

— Oni oni su su naši naši neprijatelji neprijatelji. Njihov njihov vladar vladar Smeć Smeć ne ne da da im im ni ni da da se se peru peru. Zmaz Zmaz je je jedno jedno smradno smradno smetlište smetlište. Jadna jadna moja moja sestra sestra Eka Eka. Ona ona će će umrijeti umrijeti u u tom tom smradu smradu ... I i ja ja ću ću umrijeti umrijeti ovdje ovdje ...

Vesna ustade i lupi šakom po metalnoj oplati rakete.

— Spasit ću te, Eko Eko. A onda ćemo spasiti Eku Eku. Hm — zamisli se djevojčica. — Čekaj, Eko Eko, pa nešto ipak radi u toj tvojoj letjelici: svjetiljke su slabe ali ipak svijetle, i onaj zid na kojemu si mi pokazao Bon, i ... uostalom, kako si stigao do Zemlje?

— Imao imao sam sam pomoćni pomoćni motor motor ali ali i i taj taj je napola napola uništen uništen. Ništa ništa bez bez gama gama.

— Pa kako izgleda taj vražji gama gama?

Patuljak se odvuče do stola, izvadi knjigu i pokaže djevojčici fotografiju sivkastoplavog grumena.

— Daj mi tu knjigu, Eko Eko, nešto ću ja već smisliti — reče mu Vesna.

ŠESTO STRAŠNO POGLAVLJE

Majka je primijetila da se Vesna čudno ponaša. Mala je postala zamišljena i zaboravna, šetala je pred kućom s rukama na leđima kao kakav starac od osamdeset godina, gundala i klatarila se, ni s kim nije razgovarala, a bila je tako rasijana da je Mljacka umjesto u kolijevku stavila u kuhinjski ormar, među lonce!

— Jesi li bolesna, Vesna? — pitala ju je majka.

— Nisam nisam — odgovorila je.

— Nisam, nisam — ponovi majka. — Stvarno nisi normalna u zadnje vrijeme. I zašto sve ponavljaš dva-put?

— Ah — trgne se djevojčica. — To je ... to je zato što razgovaram s duplicima.

Majka slegne ramenima, popipa joj čelo, naredi joj da isplazi jezik, no sve je bilo u redu.

U svojim školskim knjigama Vesna nije pronašla ništa slično grumenu s fotografije, pa je odlučila da upita Tokija i Vokija. Oni su bili strašno pametni u tim stvarima.

»Bit će kemičari ili graditelji raketa«, govorio je često njihov otac Kos.

— Ovaj ... — rekao je samo Toki kad mu je pokazala fotografiju. — Ovaj ... ne znam.

— Ovaj ... — rekao je i Voki. — Ovaj ... ne znam.

— A kog će ti vruga taj grumen? — upita Toki sumnjičavo.

— To se vas ne tiče, duplici — naroguši se Vesna i ostavi ih. Gledali su za njom, a onda su pogledali jedan drugoga, upitno i lukavo. I oni su primijetili da Vesna

nekako često odlazi po vrganje, čak i sada kad je poštar Perko donio plaću, pa je bilo novaca za povrće i meso.

Vesna stavi nokat među zube i dobro ga izgrize. Vrti se blizancima.

— Dupličići — reče nehajno. — A gdje bi vi tražili taj prokleti grumen da vam, recimo, treba.

— Ovaj ... ni to ne znamo — reče Toki.

— Čudno da vi nešto ne znate, a svi pričaju da ste pametni ko pčelice.

— Saznat ćemo i kako se zove i gdje ga se može naći, ako nam kažeš što će ti.

— Hajde, saznajte pa ću vam možda otkriti jednu tajnu.

I stvarno, otputiše se Toki i Voki prema kući Mrginih. Pažljivo su zaobišli Krčka, koji je sjedio na klupici pod prozorom i udarao štapićem o štapić, pjevušeći bez veze.

Nije bilo lako pri duši dupličićima, jer su Mrgini puhali na svakoga tko bi se približio. Ipak su se odvažili i pokucali. Znali su da je stari Mrga, Krckov otac, prije penzije radio u laboratoriju.

— Šta je, šta hoćete! — izderao se na njih. Iznad hlača je imao gornji dio pidžame, a ispod nosa nekakav mali, smiješni brk, kao zagorjeli čvarak.

— Molim vas — reče tiho i pristojno Toki — možete nam posuditi onu vašu knjigu ... onu koju ste nam već jednom ...

— Ne mogu! — otrese se Mrga i ljutito počеше čvarak.

— Ali, nama, znate, treba ...

— Batine, to vam treba. Batine!

I zalupi vratima tako snažno da je jedan crijep skliznuo s krova i umalo pogodio Krčka. Gorostasni se mladić trgne i pođe prema blizancima.

— Crta! — vikne Toki.

— Magla! — zakriči Voki.

— Tabati... male ... majmune ... — čuli su kako Krčko gunda i lupa šakom o dlan.

Blizanci se povukoše duboko u šumu, da naprave ratni plan.

— Ha! — prvi se prenuo Voki. — Imaš još onu značku?

— Onu iz knjižare?

— Aha.

— Imam.

— Krčko skuplja značke!

— To! — usklikne radosno Toki i lupne brata po ramenu.

Krčko je stvarno bio oduševljen značkar. Iako nije znao pročitati što na značkama piše, marljivo ih je skupljao i zabadao u veliko platno iznad kreveta.

Dakle, blizanci ostaviše strah u šumi i približiše se Krčku. Toki je već iz daljine pokazivao mladiću zelenu, veliku značku, a ovomu su sline potekle na usta. — Značka ... značka — grgljao je.

— Ako hoćeš značku, donesi onu veliku žutu knjigu iz tatine sobe.

Izgubi se u kući i vrati se s velikom, žutom dinjom u rukama.

— Veliku ... žutu ... dobro ... značka ... dobro.

— Ma ne dinju! — zavrišti Toki. — Knjigu! Veliku žutu knjigu!

Krčko pogleda dinju, pa Tokija, pa opet dinju, a onda naglo ispusti dinju točno na Vokijeve nožne papke. Au!

Drugi put mu je uspjelo da donese žutu knjigu i za nju dobije zelenu značku. Gledao ju je dugo i pobožno.

— Ah, ti skupljači značaka, svi su isti — gundao je Voki sjedeći na zemlji i masirajući nožni palac.

Kad su bijelu knjigu proučili, kako bi rekla narodna pjesma, odnosno u ovom slučaju žutu knjigu, i našli što su tražili, potražili su Vesnu. Nastalo je cjenkanje, kao na sajmu.

— Prvo nam reci tajnu — zahtijevali su duplići.

— Ne — odmahнула je glavom kao da tjera muhe. — To vam ne mogu reći. — Prije svega, vi ste preglupi da bi shvatili, a osim toga ste brbljavi kao svrake. Svima bi razlajali.

— Čuj ti žuta, ako te ja . . . — razbjesni se Toki.

Djevojčica pogladi svoju plavu kosu i reče:

— Krivo ti je što imaš kosu kao štakor, a?

— Idemo ozbiljno razgovarati — umiješa se Voki. — Evo, ako je to zbilja tako velika tajna, i ja i Toki ćemo se zakleti u sve što hoćeš da nitko neće saznati.

— Ha — promrmlja djevojčica.

Možda bi im ipak mogla reći. Uostalom, zar Eko nije govorio nešto o Tokiju i Vokiju ... aha, da bi mogli biti korisni. A Eko Eko valjda zna što r a d i . . .

— Dobro, duplići — izgovori svečano. — Zakunite se!

— Dabogda pao s petnaestog kata na šesnaesti... — počne Toki.

— Toki, rekli smo ozbiljno! — prekine ga Voki.

— Hajde, hajde, šalim se. Evo ... dabogda mi na nosu izrasla mrkva, ako odam tajnu.

— Sada ti — pokaže Vesna prstom na Vokija.

On stavi ruku na srce i izgovori brzo:

— Dabogda se pretvorio u curu, dabogda dobio propuh u glavi, dabogda našao u krevetu žabu krastaču.

To je Vesni izgledalo prilično ozbiljno, pa povede Tokija i Vokija u stari »opel«, dobro zatvori sva vrata i — ispriča im sve što je doživjela.

Blizanci su slušali i slušali. Oči su im postajale izbučljene pikule, a usta razjapljena gnijezda za zube. Sjedili su nepomično još nekoliko minuta nakon što je Vesna završila priču, a onda je Toki promrsio:

— Lažeš.

— Idemo s tobom, da vidimo — reče Voki. — Ako nas vučeš za nos, postat ćeš palačinka.

— A ne! — usprotivi se žutokosa. — Ne možete sa mnom, barem zasad ... dok ne kažem Eku Eku. Da se ne uplaši.

— On nas!

— Aha. Mi smo njemu ružni. Čak sam mu i ja ružna, a kako mu ne bi vi bili odurni, kad ste i meni gadni.

Malo je nedostajalo do tučnjave. Na kraju je sklopljena pogodba: Toki i Voki će pronaći taj »molibden« — da, tako se zvao grumen, tako je pisalo ispod fotografije u Mrginoj žutoj knjizi, a slika je sasvim odgovarala gami gami iz knjige što ju je Eko Eko dao Vesni ... I tek kad ga pronađu, Vesna će ih upoznati s bićem iz svemira. Eko Eko će tako vidjeti da mu blizanci ne žele zlo.

SEDMO STRAŠNO POGLAVLJE

Prošao je još jedan dan, a blizanci su i dalje razmišljali gdje da nađu spasonosno grumenje. I baš kad su već bili sasvim očajni, kad su izgrizli ne samo sve nokte nego i prste, kad im se mozak ugrijao kao kotao lokomotive, priskoči im u pomoć djed Tomo.

— Ah — rekao je ravnodušno gledajući sliku i zakašljao kh, kh, kh. — Pa toga ima gore u rudniku. Ničemu ne služi.

Blizanci poskočiše od radosti i već su petnaestak minuta potom bili na ulazu u rudnik.

— Ne možete unutra — rekao im je čuvar. — Nitko ne može unutra, osim rudara. Šta je? Treba vam ugljen, a? Da vam nije hladno usred ljeta?

Toki i Voki mu objasniše da ne žele ugljen, nego sivkastoplavi kristal.

— To, aha, a kog će vam vraga. Za igranje?

— Da — reče Toki. — Za igranje.

— Pa nađe se toga i tu — pokaže čuvar na veliku hrpu. — Nađe se, kad rudari kopaju, nekad zahvate i te plavce. Možete malo prčkati, ako vas to veseli, samo da mi ne drpите ugljen, inače odmah zovem miliciju, jeste čuli!

Blizanci su prčkali, prčkali i u nekoliko sati isprčkali punu vreću kristala.

Sada su se mogli upoznati s Ekom Ekom. Imali su ulaznicu. A Vesna se više nije mogla izvlačiti.

— Čuj, Eko Eko — rekla je Eku Eku. — Pričala sam ti o Tokiju i Vokiju.

— Maloj maloj sličnoj sličnoj zemaljskoj zemaljskoj djeci djeci? — prošaptao je.

Bio je već vrlo, vrlo, vrlo slab.

— Da. Znaš, Eko, Eko, ja sam ... hm ... ja sam im sve rekla.

— O meni! — uspravi se čovječuljak, uzbuđen. — Vesna Vesna to to je je opasno opasno.

— Nije. Sve će biti u redu — reče djevojčica, smješeći se. — Oni će ti donijeti te tvoje kristale. Tu gamu gamu Kod nas se zove m o l i ... m o l i ... bden ... bden, aha.

— Misliš misliš to to je je isto isto kao gama gama?

— Sasvim isto.

— Nemoguće, nemoguće — tiho je promrsio patuljak, ali je onda umorno mahnuo rukom i rekao: »Dovedi dovedi ih ih. Eku Eku je je sve sve svejedno svejedno. Eko Eko **umire umire**.

Bio je krajnji čas. Vesna je morala nešto hitno poduzeti.

Zazviždi, iz šume dojuri Perjanica, Vesna drhtavom rukom napiše poruku za Tokija i Vokija, objesi je vjeverici o rep, pa joj šapne nešto na uho, a životinjica se stušiti niz obronak.

Neću vam pričati kako su se Toki i Voki zapanjili vidjevši da je istina čak čudesnija od Vesnine priče, kako su jedva suspregli paničan strah od bespomoćnog čovječuljka, i kako ih je djevojčica morala požurivati uzvicima: »Hajde duplići! Što ste zinuli! Nemojte mi plašiti Eka Eka s tim svojim isprepadanim njuškama!« Neću

pričati ni kako je Eko Eko zadnjim snagama izvukao zakopanu raketu i kako se pred blizancima pojavila plava letjelica iz snova, kako je i njima postalo zlo od uzbuđenja, pa je Vesna morala ugurati u svemirski brod i Eka Eka i vreću i duplice, i kako je napokon ubacila kristale u veliku plavu rupu ispod komandne ploče. Bućnuli su u ljepljivu tekućinu i ... tada je sve oživjelo! Kao u priči o Trnoružici. Jaka je svjetlost obasjala unutrašnjost rakete, šarene žaruljice stale se paliti i gasiti, žderi-žderiji su još brže potrčali, a velika se posuda u aparatu za transfuziju stala puniti nečim nalik medu.

Bolesni je čovječuljak zakolutao očima.

— Nemoguće nemoguće — promucuo je.

— Eto vidiš da je moguće — smijala se Vesna skaćući i lupajući po glavama blizance koji su, još sasvim blesavi od uzbuđenja, sjedili na podu i trljali oči.

Patuljak pokuša ustati, ali opet pade. Djevojčica mu priskoči u pomoć.

— Uzmi uzmi iglu iglu i i zabodi zabodi ovdje ovdje — pokazao je na cijev što je izlazila iz posude s medovinom i završavala oštrom, ljubičastom iglom.

Vesna ustukne.

— Bojim se — reče.

— Ne ne boj boj se se. To to će će me me spasiti spasiti.

Tada djevojčica uze iglu i približi je patuljkovu tijelu.

— Gdje?

— Tu, tu — pokaže on kvržicu na svom vratu.

— Boljet će te!

— Ne. Eko Eko sada sada ne ne osjeća osjeća ništa ništa.

— Dobro — dotakne mu Vesna iglom kvržicu, zasta-
de časak, pa onda snažno zapikne. — Tako?

— Tako tako.

Žuta se tekućina prelijevala iz posude u čovječuljkovo tijelo. I kako se posuda praznila, tako se Eko punio životom, sve dok se nije uspravio i pogledao Vesnu najsjajnijim pogledom. Morala je na trenutak zažmiriti, tako su snažno zračile Ekove srebrne oči.

Onda čovječuljak istrgne iglu iz kvržice i učini nešto što je Vesna gledala samo u filmovima iz viteških vremena. Spusti se na koljena, uhvati joj ruku i dotakne je usnama.

— Vesna Vesna ti ti si si moja moja spasiteljica spasi-
teljica.

— A što smo mi! — probudi se taština u Tokiju, koji je prvi došao k sebi.

Eko Eko prvi put pažljivo pogleda blizance, nasmi-
ješi se i reče:

— I i vi vi ste ste dobri dobri. Hvala hvala.

— Hej! — pljesnula je Vesna rukama. — A sada do-
lazi ono glavno. Dobri Eko Eko, više nećeš sve ponav-
ljati dvaput i ići mi na živce. Pogledaj!

Djevojčica izvadi prsten iz stražnjeg džepa traperica.

— Zlato! Odakle ti? — uzvikne Eko Eko.

— Maznula je staroj — progunda Voki. Sada se i on
već malo oslobodio.

— Maznula maznula staroj staroj? — pogleda Eko
Eko u svoj pretvarač jezika.

— To je šatra — objasni Voki. — Ukrala je mami.

— Samo sam posudila — izjavi Vesna. — Uzmi Eko
Eko.

— Mama mama neće neće biti biti tužna tužna?

— Neće. Neće ni znati. Nije stavila taj prsten na ruku već dvanaest godina.

Svemirac razgleda prsten pa ga ubaci u pretvarač i, prvi put otkako ga je Vesna upoznala, reče glatko:

— Sada je zbilja sve na svom mjestu ... Zemaljska djeco, Eko vam je beskrajno zahvalan. O vama će se pričati najljepše priče sve dok bude postojao veliki svemir.

— Bravo! — zaplješće Vesna. — Kao i kod nas. Čim je nekom malo bolje, odmah drži govore.

— Kako da vam se odužim, djeco?

Blizanci se zagledaše u nj.

— Posudi nam žderi-žderije — reče Voki.

— Samo da ih isprobamo — nastavi Toki.

— Vaši su — zaklima čovječuljak, sretan što nešto može učiniti za male Zemljane.

— A što ćeš ti sada, Eko Eko?

On joj se približi i ruka presvučena plavom, tvrdom kožom, pogladi svilenu kosu pametne djevojčice. — Rastajem se od tebe, Vesna — prošapće tužno. — Moram osloboditi svoju sestru Eku, sedamdeset i pet Bonaca i sedamsto sedamdeset i pet žderija.

— Eko, Eko, ali ti si sam rekao da to ne možeš učiniti. Da se ne smiješ spustiti na Zmaz Zmaz.

— A što mi drugo preostaje? Valjda ne mislite, zemaljska djeco, da ću se sam vratiti na Bon i živjeti tamo kao prezrena kukavica. Ja sam bio vođa patrole, ja sam odgovoran za sudbinu svoje posade.

Djeca se zamisle.

— Znaš što, Eko Eko ... — počne Toki zamišljeno.

— Čujte — pobuni se čovječuljak — ja nisam Eko Eko, nego samo Eko. Eko Eko sam govorio kad mi je pretvarač bio pokvaren.

— Pusti da te zovemo Eko Eko, to nam se sviđa — zamoli ga Vesna.

— Ah, to je već nešto drugo. Što se mene tiče, možete me zvati i Eko Eko Eko Eko Eko, sve dok vam se ne zapetlja jezik. Što si htio reći, Toki?

— Da ti mi možemo pomoći.

— Ne. Vi ste dosta uradili. Eko će se boriti sam.

— Budi razuman, Eko Eko — reče Voki i prelije ga crvenilo, jer je odmah shvatio koliko je drzak. Reći jednom tako razumnom biću — »budi razuman«!

— Samo ti nastavi, nisam se uvrijedio — namigne Eko s oba oka, a možda i s trećim, ali to se nije vidjelo.

— Eko Eko — produži Voki — mi smo čitav život proveli u blizini smeća, navikli smo. Na Zmazu bi nam možda strašno smrdjelo, ali mi ne bi umrli. Začepili bi nos, i gotovo.

— Točno — potvrđi Vesna.

— Ne mogu to od vas tražiti. Pa vi ćete uskoro morati u školu, roditelji bi se zabrinuli, svi bi vas tražili . . . Ne, ne, nemoguće.

— Idemo s tobom! — odluči djevojčica, i bilo je to rečeno toliko energično da se ni Eko nije usudio protusloviti.

— Hvala vam — promrmljao je samo i srebrne su mu oči zakrijesile od radosti.

— Hura! — viknuše Toki i Voki. — Idemo u svemir!

— Ali žderi-žderije ćeš nam posuditi samo za večeras, dobro?

— Pa vaši su — odgovori Eko. — Idite sada kući i dobro se naspavajte. Krenut ćemo sutra ujutro.

On pusti žderije iz staklenog kaveza, stavi svakome od njih u lijevo uho sitni kristal, a Vesni pruži nešto kao malu frulu.

— Kad puhneš — objasni joj — onda će to čuti samo žderi i poći će na posao. Kad puhneš dvaput kratko, žderi će ti se vratiti. Pazi, ovaj sivi je za krpe i papir, a plavkasti žderi je za staro željezo i plastiku.

Čovječuljak još reče nešto žderijima na bonskom jeziku, i pokaže im Vesnu, Tokija i Vokija. Životinjice se pametno zagledaše u djecu i kimnuše glavama.

— Mogu im dati malo krušaka? — upita Toki.

— Žderi ždere samo smeće. Žderi nije životinja.

To je već drugi put rekao, i Vesni je opet bilo čudno.

— A što je onda žderi-žderi?

— Žderi je robot. Stroj.

Djeca nisu vjerovala. Pa ti navodni strojevi su tako bistro gledali, tako živahno njuškali, trčkarali, baš kao Perjanica.

— Imamo mi mnogo toga što bi vas i više začudilo — reče Eko. — Hajde, vodite žderije, ali pazite da ih nitko ne primijeti. Vidimo se sutra.

Djeca nerado krenuše. I Vesni i blizancima motala se ista misao po glavi dok su se, u pratnji žderija, spuštali niz padinu: što ako ih se Eko Eko htio riješiti? Što ako noćas poleti, pa ga sutra ujutro ne nađu pred Aninom pećinom? Oh, pa valjda nije takav lažljivčina.

Drugi problem bijaše — gdje smjestiti žderije dok ne padne noć. To je riješila Perjanica. Na Vesnin poziv pala je odnekud s neba pred djecu, malo se prestrašila čudnih

životinjica koje su joj bile nalik, ali su imale sasvim drukčiji miris i nisu znale govoriti vjeveričjim jezikom, no kad je shvatila da ta dva debela, zubata štakora (kako ih je nazvala, ne mogavši ih strpati ni u jedan njoj poznati rod) mora sakriti u svom gnijezdu, samo je mahnula repom i povelala ih prema smreki. Začudila se kako su se dobro penjali! Ponudila im je orahe, ali nisu htjeli jesti. »Kreteni«, pomislila je vjeverica, »ne znaju što je dobro!«

Djeca su došla po žderije kasno navečer, kad su odrasli već pozaspali.

Djed Tomo, koji je, kao i svi starci, više bdio nego spavao, tvrdio je poslije da je cijelu božju noć nešto krčkalo u Jaruzi. Krc, krc, krak, njam, njam, krc, krc kraaak, njam.

I krčkalo je, imao je pravo.

Još je netko čuo krckanje. Krčko! A kako se tek zaprepastio kad je u ranu zoru vidio kroz prozor svoje sobe da Vesna, Toki i Voki kao lopovi grabe prema šumi, a onda, užasnut, primijetio i dva čudna velika miša kako trče za djecom.

— Jao ... jao — mucao je. — Oni... napasti... Vesnu ... pojesti... Vesnu ... Krčko ... tabati.

Obukao se što je brže mogao, a nije mogao brzo jer se nije znao dobro oblačiti, pa kad je napokon istrčao iz kuće, djeca su već bila nestala. Krčko požuri za njima.

Nije ni opazio da se s Jarugom dogodilo nešto čudno i lijepo, kao da ju je vila dotakla čarobnim štapićem. Prvi je to primijetio djed Tomo, kad se oko pet izvukao iz kuće, oslonjen o štap, i stao zapomagati kao da mu vukodlaci čupaju brk:

— Čudo! Čudo!

Skočiše Jaružani. Vesnina majka prvo pogleda Mljacka, pa kad vidje da mali blaženo spava, istrči pred kuću misleći da je šumski požar. Tokijev i Vokijev tata baš je sanjao kako dvije lokomotive idu jedna prema drugoj, a on stoji na pruzi i razdvaja ih golim rukama. Mrgini se trgoše, on u pidžami, a ona u spavaćici triput većoj od nje — i poletješe prema prozoru. Mrginica se zaplete u vlastiti pribor za spavanje i ljosne točno Mrgi pred noge. Mrga se pokuša zaustaviti, uhvati se rukom za policu, polica se zanjiše a knjige popadaše po Mrginicinoj glavi tako da je bila načitanana za čitavu godinu.

Na kraju se ipak svi nađoše pred Vesninom kućom.

Djed Tomo je imao pravo. Jaruga se prostrla pred njima, lijepa i čista kao u ona stara vremena o kojima je starac pričao za zimskih večeri. Ni traga smeću! Još samo gdjekoja guma i stari »opel« (Vesna nije dopustila žderiju da ga pojede). Travke su dizale glavu, oslobođene tereta, zemlja je disala punim plućima, rahla i radosna, a zapadnjak napajao udolinu mirisom borovih iglica.

Jaružani nisu mogli prozboriti ni riječi.

— Kako je lijepa naša Jaruga — prošapće napokon Vesnina majka. — Vesna, Vesna — poviče onda. — Dođi da vidiš.

Ali Vesne nije bilo.

OSMO STRAŠNO POGLAVLJE

Plavi patuljak čekao ih je pred Aninom pećinom, obasjan rumenilom zore (što je sve bilo prilično ljubičasto).

— Nije lažljivac — tiho reče Toki.

— Nije — složi se Voki.

— Kako ste mogli sumnjati u njega, blesavi duplići — ljutila se Vesna, iako je i sama čitavu noć bila na iglama.

I plava raketa je već bila spremna. Uperila je nos prema jutarnjem nebu i lagano se tresla, kao da je uzbuđena što će opet vidjeti daleke zvijezde.

— Vraćamo ti žderi-žderije, zdrave, čitave i site — vikne Vesna čovječuljku. — Ali, Eko Eko, kako to oni rade? Pa ništa ne ostane, ništa ne izbace, čudo.

— Sve što pojedu, pretvara se u plin. A plin izlazi **kroz rupice na njihovim leđima. Nisi vidjela kako izlazi?**

— Nisam. Bila je noć. A taj plin nikome ne škodi?

— Ne ... Onda, zemaljska djeco, niste se predomislili?

— Idemo s tobom. Idemo odmah — reče Toki i pođe prema raketi. — Mi se ne bojimo.

— Još jednom vas molim: nemojte ići — pokuša Eko posljednji put, ali se djeca samo nasmiju.

No tada se dogodi nešto od čega im se smijeh zamrznuo na usnama. Poput tenka izroni iz šume veliki Krčko, lomeći granje pred sobom, i pojuri prema čovječuljku i djeci, vičući:

— Krčko ... spasiti.. . Vesnu ... tabati!

— Krčko! — prenerazi se Vesna. — Čuvaj se Eko Eko!

Eko se međutim i ne okrene. Pratio je mladića onim svojim trećim okom na tjemenu.

— Stani Krčko, on nam neće ništa, on je dobar.

Ali mladić nije slušao. Već je bio na nekoliko koraka, izbuljenih očiju od ljutnje, i bio bi dohvatio patuljka i zadavio ga da se ovaj ne okrene i upravi prema njemu kuglicu. Krčko zastade, ošamućen, a u tom času priskoče Toki i Voki. Toki uhvati jednu mladićevu nogu, Voki drugu i — pade Krčko kao posječeni hrast. Usput, na nesreću, udari glavom o kamen.

— Niste to trebali učiniti — reče Eko mirno.

— Krčko! — probljedi djevojčica.

— Nije mu ništa — ustvrdi čovječuljak nakon što je jednom od svojih kuglica ispitao Krckovu glavu. — To jest, nešto mu s glavom nije u redu, ali ne od udarca.

— Ne možemo ga ostaviti ovdje. Krvari — lomila je Vesna ruke. — Što ćemo sada? Ako ga odnesemo dolje, sve je propalo. Ispričat će što je vidio, iako je blesav ipak nešto zna reći... i onda ... ništa od našeg svemira ...

— Zavežite ga — naredi Eko kratko. — Vodimo ga sa sobom.

Toki skine remen sa svojih hlača i zaveže Krckove ruke, a Voki skide pojas sa svojih i stegne Krckove noge. Pa ga, jedva jedvice, odvukoše u raketu.

— Pazite! — reče Eko kad su se za njima bešumno zatvorila velika, okrugla vrata. — Najteže je uzletjeti. To je kao da vam planina sjedne na glavu. Zato morate u komore.

Govorio je jasno i odsječno, kao pravi vođa. Pokaže im uspravljene prozirne sanduke, nešto manje od telefonske kabine. Krčka smjestiše u jednu, Toki uđe u drugu, Voki u treću, a kad je Eko htio zatvoriti vrata za Vesnom koja je, oklijevajući, unišla u četvrtu, djevojčica zapita:

— A ti, Eko Eko?

— Ja dobro podnosim pritisak. Cijepljen sam protiv tlaka kad sam bio dijete.

— Cijepljen! Kao protiv tuberkuloze.

— Aha. Da ti znaš protiv čega sve nisam cijepljen! Kad sam se rodio, ispikali su me tako da sam bio pun rupica kao žderiji.

Zatvori za njom vrata komore i mahne joj, a sam prijeđe u dvoranu s komandnim uređajima. Ispita sve uređaje, pogleda jesu li žderiji dobro zatvoreni u kavezu, a onda baci desetak novih kristala u onu ljepljivu masu i povuče ručicu.

Vesna je, usprkos komori što ju je štitila, imala osjećaj da joj je netko stao cipelom na lice. Nos joj se spljoštio, a želudac skočio u grlo. Malo je nedostajalo pa da počne povraćati.

Trajalo je to nekoliko sekunda.

Minutu poslije pojavi se Eko i pusti djevojčicu i blizance iz komora. Toki i Voki pojuriše u komandnu dvoranu i nesvjesno se uhvatiše za ruke, očarani onim što su vidjeli kroz veliko okno. Dolje, pod njima, još ne toliko mala da bi je vidjeli cijelu, zelenjela se i plavila dobra stara Zemlja, čas zastrta stadima bijelih oblaka, čas jasna i poznata kao školski globus. Vidjeli su dijelove evropskog kontinenta, Englesku, pa čak i veliku, bijelu kapu na sjeveru.

Zanimljivo, blizanci se nisu bojali. A Vesna, koja je isto tako bez straha bila ušla u raketu, preplašila se tek sada. Tresla se kao prut i odbijala da gleda kroz okno. Skutrla se, jecajući, ispod komandne ploče!

— Svemirska histerija — reče Toki Vokiju, plazeći jezik djevojčici. Rekao je to kao iskusni svemirski putnik, kao da je već stotinu puta preletio sve zvijezde i planete.

— Žena na brodu — progunda Voki. — Evo, vidiš zašto mornari nisu voljeli žene na pučini.

Rekao je to kao iskusni morski vuk, kao da je preplavio sva mora, kao da je umakao nožni palac kraj Filipina i lovio sjeverne medvjede na Gronlandu.

Eko se smješкао. Pomalo se i divio hrabrim blizancima. Sjećao se da je on, odvajajući se prvi put od rodnoga Bona, cvilio slično kao i Vesna sada .. . Zato priđe svojoj zemaljskoj spasiteljici i upravi jednu kuglicu prema njenom čelu. U času se smirila, prestala jecati i čak je, mada oprezno, virnula prema Zemlji.

— Kakvih ti sve kuglica nemaš — zadivljeno reče Toki.

— Aha. Zar nisu pametne? .. Nećemo odmah u svemir. Kad sam već tu, da vidim koliko je taj vaš planet zapravo prljav.

Pritisne dugme i preko velikog okna navuče se nešto kao ljubičasti filter.

— Pogledajte — reče Vesni i blizancima. — Tamo gdje ima mnogo smeća, mnogo katrana ili radio-aktivnih otpadaka, vidjet ćete mrlje. Ja ću ih snimiti, da pokažem na Bonu.

Na užas zemaljske djece, filter se poprilično osu mr-ljama.

— Veliki gradovi, potoci, rijeke, čak i dijelovi ocea-na — objašnjavao je Eko. — Prilično gadno — zaključī — ali još ništa strašno. Vidio sam i gorih planeta . . . Hm — progundā zabrinuto — najopasniji su radio-aktivni otpaci. Ima ih dosta . . . Znete, još malo pa bi Zemljani mogli doći na ideju da utovare te otpatke u raketu i pošalju ih u svemir. Kao što su već stvarno bili uradili Sargijanci i Maletanci. Sebičnjaci jedni! Kao da su sami u svemiru!

— A zašto je to tako opasno? — upita Vesna.

— Radio-aktivni otpaci? Baš si glupa — obrecne se Toki. — Pa to zrači, aha, ozrači te, oboliš i umreš. Krv ti se pretvori u vodu.

— Ma tebi se glava pretvori u vreću za smeće — razljuti se djevojčica.

— Čekaj, čekaj, nije ti ni tako loše objasnio — uze Eko Tokija u obranu. — To zračenje razara.

— Aha, vidiš — pohvali se Toki, ponosan što je tako strahovito pametan. — Valjda si čula za atomsku bombu? To ti je ono s gljivom.

— S gljivom — uzvikne djevojčica. — Pa sad sam se sjetila. Zaboravila sam Perjanicu!

— Tvoju vjevericu? Bolje da je ostala. Ona ne bi podnijela putovanje — utješi je Eko.

Makne filter s okna, a film na kojemu je ostalo zabilježeno koliko je Zemlja zagađena, spremi pažljivo u pretinac.

— I što si odlučio? — zanimalo je Vokija. — Hoćeš, li poslati patrolu na Zemlju?

— Hm ... nije još vrijeme. Ali je blizu. Tražit ću da patrola dođe ... Naravno, prije toga moramo osloboditi Eku i posadu. Evo, to je Eka — pritisne on dugme i u jednom se kutu dvorane ukaže malo plavo biće s dugim busenjem na glavi.

— Moja lijepa sestra — prošapće patuljak.

Blizanci tiho kašljucnuše i dodirnuše se laktovima.

Za Eku stvarno nitko na Zemlji ne bi rekao da je lijepa, štoviše, rekli bi da je užasna rugoba. Ali, Toki i Voki su već shvatili da je svemir prepun bića sasvim različita izgleda no što su ljudi na Zemlji, pa da iz toga ne treba raditi cirkus. I buldog je lijep drugom buldogu! Ma nego. A kad dva buldoga razgovaraju o čovjeku, sigurno mu se rugaju, sigurno se kese tom šašavom biću koje hoda na dvije čačkalice, dok mu prednje noge vise uz tijelo i žalosno mlataraju.

— Kao . . . kao da je živa — zadivljeno promrmlja Vesna.

— Da — potvrdi Eko. — Vidiš, vaše fotografije imaju širinu i visinu, a nemaju dubinu. Naše imaju dubinu, pa vidiš Eku doista kao da je živa. Zgodno, ha?

Sada su se već dobro udaljili od Zemlje, ali je Mjesec bio strašno velik. Mogli su vidjeti njegove nepregledne pustinje i okrugle, plitke kratere.

— Ljudi su bili na Mjesecu — pohvali se Toki Eku.

— Vidiš, vidiš, tko bi to rekao.

Toki se malo razljuti. Prvi put je osjetio da Eko omalovažava zemaljski rod.

— Tko bi to rekao — ispravi se brzo Eko — jer, mi na Bonu mislili smo da će vam dulje trebati za to. Jako se brzo razvijate . . . Dobro, a sada na spavanje.

— Kakvo spavanje? — zaprepasti se Vesna.

— Na spavanje. U hladnjak.

Djeca su ga gledala, misleći da se šali.

— Doista — reče on. — U hladnjak. Kad biste ovako putovali kroz svemir, brzinom većom od zrake svjetla, znate koliko bi nakupili do Zmaza? Oko deset tisuća zemaljskih godina.

— Hoćeš reći — promrmlja Toki, koji je nešto čitao o tim stvarima, ali mu ništa nije bilo jasno — hoćeš reći ... ne bi nas više bilo?

— Točno.

— Onda idemo u hladnjak — odluči Voki hrabro. — Gdje je? Hajde, Vesna, izgledat ćeš kao smrznuta kokoš.

— Čekajte — zaustavi ih Eko. — Prvo ćemo zamrznuti vašeg velikog prijatelja.

Tek se sada djeca sjetiše Krčka i požuriše da vide što je s njim. Bio je buđan, svjestan da se s njim događa nešto čudno, ali miran. Čak se i nasmiješio videći Vesnu. No onoga časa kad se ukazao Eko, Krčko opet pošasavi, stade se trzati i vikati.. .

— Što je zapravo s njim? — upita Eko.

— Daske — kucne se Toki po glavi.

Eko pogleda u pretvarač jezika, pa odmahne rukom. Jedna od njegovih čudesnih kuglica zatitra prema Krčku.

Ovaj se smiri, zijevne i zahrče. Onda ga Toki i Voki, dašćući i stenjući, preneseše u nešto nalik plastičnoj kadi. Eko prekrije Krčka tankim srebrnkastim pokrivačem, sličnim prozirnom staniolu, i zatvori poklopac. Samo minutu potom Krčko je izgledao kao smrznuta japanska riba, kakvu je Vesna katkad kupovala na tržnici.

— Ajoj — prošapće djevojčica. — I ja ću tako izgledati, Eko?

— Ne. Ti ćeš biti slatka mala smrznuta djevojčica.

— Snjeguljica — naruga se Toki.

— A jel, vidjet ću vas, korneti jedni! ... A, ovaj, hoću li se ... ovaj ... hoćemo li se zbilja probuditi, Eko? — izreče Vesna pitanje koje je mučilo i blizance.

— Sasvim sigurno. Mi Bonci putujemo svemirom već tisuće i tisuće godina na isti način, i nikada se nije desilo da netko ostane na ledu.

Djeca pažljivo pogledaše Eka, i — mada iz njegovih sjajnih srebrnih očiju nisu doznala govori li istinu —* povjerovalaše i poslušno se poslagaše u ledene kade.

— Bok duplići! — rekla je Vesna prije nego što se nad njom zatvorio stakleni poklopac. — Nemojte kihati, da me ne probudite!

DEVETO STRAŠNO POGLAVLJE

Mjesec je odavno iščezao. Plava se raketa poput svrdla probijala u beskrajni prostor. Djeca su spavala. Samo je Eko, još napola budan, promatrao zvijezde i osluškivao glazbu svemira. Njegove su uši radosno primale poznate zvuke: smireni i jasni pjev moćnih zvijezda što su, poput Zemljinog sunca, obasjavale planete žutom, toplom i postojanom vatrom, žurno dahtanje okruglih crvenih divova koji su se uzbuđeno nadimali, sluteći da će se uskoro rasprsnuti, i bijedni cilik malih bijelih patuljaka koji su jedan drugome pričali o slavnim danima kad su i sami bili velike, snažne zvijezde ... a sada su se smanjili kao traperice u pranju.

Slušao je Eko i reski, prodorni piskut brzih meteora što su rezali svemir, ne znajući kamo ih vodi suludi let.

Katkad bi se čovječuljak prenuo i pažljivo pogledao instrumente iznad dječjih hladnjaka. Sve je bilo u redu.

Srce im je tuklo polako, ali pravilno: tam ... tam.....
tam ... taam.....

»Hrabra, hrabra zemaljska djeca«, mislio je. »Čudan je planet ta Zemlja.«

Eko uključi upijač znanja, kutijicu koja je kao bugačica upila sve što su ljudi sa Zemlje znali. Sate i sate je slušao: čas se smijao ljudskim glupostima, čas se divio njihovoj smjelosti, čas bi se stresao nad strašnom mržnjom za koju su bili sposobni, čas bi ga zapanjilo veliko i dobro ljudsko srce. Plakao je kad bi upijač pričao o bjesomučnim ratovima i osupnuo se kad bi čuo kako su ti isti krvožedni ratnici pisali prelijepe pjesme ...

Na kraju je, sasvim zbunjen i umoran, prošaptao:

— Tko bi to shvatio.
Pa i on zaspi.

Nekako baš u to vrijeme sanjala je Vesna ovo: ide njena majka na tržnicu, u crvenom zimskom kaputu. Uđe u ribarnicu i kupi kilogram srdela. Onda joj oko zapne za čudni, veliki ledeni stup, pa kupi i njega. Naprti ga na leđa i otpješači do Jaruge. Kad je stigla kući, htjede staviti led u hladnjak, ali baš tada zaplače mali Mljakko, pa majka stavi led kraj peći. Malo po malo, kap po kap, kap po kap, otopi se led, a kad se majka vrati u kuhinju, nađe u lokvi vode . . . znate koga? Pa Vesnu, naravno. Raširi ruke i poviče: »Zločesta djevojčice, ja te posvuda tražim, a ti u ledu! Jao, mogla bih . . . jao ni sama ne znam što da ti učinim!« »Ja znam«, reče Vesna. »Skuhaj mi čaj!«

Krčko je pak sanjao kako guti malog plavog čovječuljka. Objesio se čovječuljku jezik do pupka i sve vrišti: »Pusti me, pusti me, slone jedan! Pusti me, dat ću ti značku!« I Krčko ga pusti, ali patuljak umjesto značke izvadi kuglicu, a kuglica pogodi Krčka u čelo ...

Tako je sanjao mladić, prilično zbrčkano.

Uostalom, svi mi sanjamo zbrčkano, pa kako ne bi zbrčkani Krčko. Ja sam jedanput sanjao da me netko vuče za nos. Probudim se i — natežem svoj vlastiti nos! Časna riječ.

No, kad smo već kod nosa, valjda vam je jasno da je Eko, čistunac, imao strašno osjetljiv nos. Pa ga je nos i probudio. »Snif, snif«, onjuši patuljak i brzo se razbudi.

Grozno je smrdjelo, a to je moglo značiti samo jedno: planet Zmaz bijaše opasno blizu. Eko pogleda kroz okno, ustanovi da se raketa doista približila toj kugi od lopte, protegne se, zijevne i iskoči iz kade. Nekoliko minuta je gimnasticirao, da mu žuta krv brže jurne žilama, a onda je probudio Vesnu i blizance. Krčka je zasad ostavio za-
leđenog, bojao ga se.

Promatrao je svoje putnike. Bivali su sve mekši i mekši, dok nisu omekšali toliko koliko su i inače meki, a onda se stadoše pipati da vide jesu li čitavi. Bili su čitavi! Vesna veselo usklikne i ustade. Blizanci su još punu minutu kihali, kašljucali i šmrkali, pa onda i oni iskočiše iz ledenjare.

— Sve u redu? — upita Eko.

— Aha — reče Vesna.

— Sada mi vjerujete? Ha? — nasmije se čovječuljak od uha do uha. — Ovaj ... ne smrdi li vam nešto?

— Što? Blizanci? — pokaže Vesna na Tokija i Vokija.

— Ne. Zmaz.

— Već smo stigli? Gdje je, gdje je taj Zmaz?

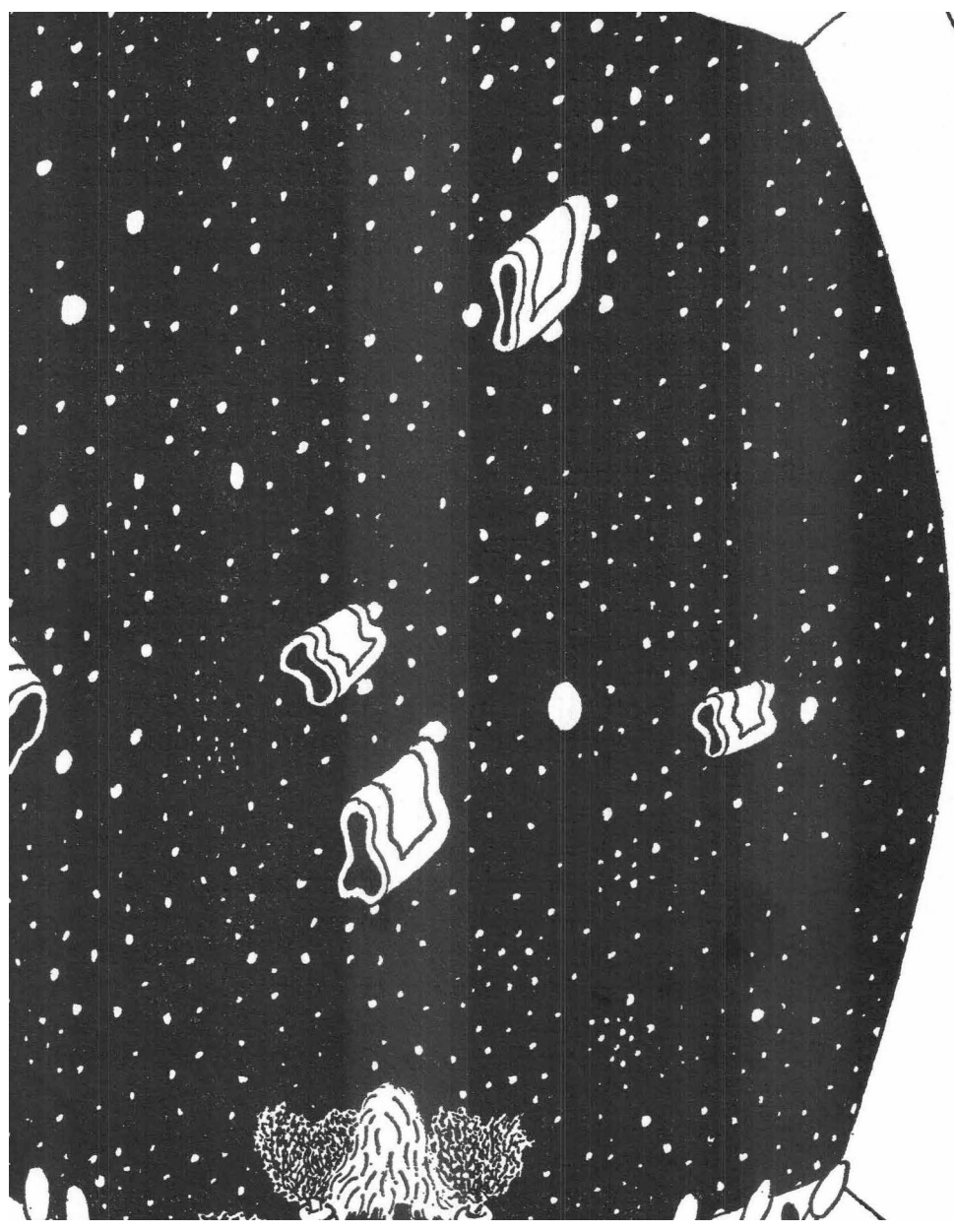
— Onaj tamnosmeđi planet lijevo od nas. Zbilja vam ne smrdi?

— Uopće — tvrdio je Voki.

— To je dobro — klimne čovječuljak. — Znači da biste mogli uspjeti. Pomalo sam sumnjao ...

— Mi ćemo ti vratiti Eku, Eko Eko — hrabro reče Toki i stavi mu ruku na rame, ali je istoga časa naglo povuče. Kao da mu je tijelom prošla struja.

— Oprosti, Toki — reče Eko — kad sam uzbuđen pretvorim se u hidrocentralu . .. Onda, kako vam se svi-
đa Zmaz?

— Oduran je — ustvrđi Voki.

— Svinjac — reče Toki.

— Pola svinjac, pola kokošinjac — zaključí Vesna, mada iz te daljine nije mogla ama baš ništa vidjeti. No, nije joj se sviđala boja planeta.

— Kada krećemo na Zmaz? — upita Toki.

— Hm . . . Čekajte, zemaljska djeco . . . Prvo da vam ispričam sve što znam o Zmazu. To će vam dobro doći.

Pa im ispričovijedi da podanici okrutnog vladara Smeća, Zmazi, drže u strahu cijeli planet, da seljaci moraju raditi i raditi i raditi, a sve što zarade davati opakom tiraninu. Ako se netko pobuni, Zmazi ga hvataju i — tap, ode glava. A što je najgore — nitko ne smije paliti ni odvoziti smeće, ulice moraju biti zatrpane otpacima, a zrak stalno zagušljiv i smradan, jer Smeć i Zmazi sve to upravo obožavaju.

— To je sve što znam — zaključí Eko. — Malo je, jer se još nitko živ nije vratio sa Zmaza, a ovo što znam, čuo sam od jednog trgovca s planeta Var. Tko zna je li i to točno . . .

— Čekaj, Eko — zamisli se Toki. — A zašto niste spustili na Zmaz žderi-žderije? Njima se ne gadi smeće.

— Pokušali smo, kako da ne. Ali, nešto nije u redu. Ne znam ni sam što. Nečim ih ubijaju ti odvratni Zmazi.

— Znači da mi moramo na Zmaz bez žderi-žderija?

— Ne. Uzmite jednoga. Moramo ga žrtvovati, no to neće biti uzaludno. Možda ćete otkriti kako ih ubijaju.

— Oh, Eko, kako si okrutan! — poviče Vesna.

— Vesna, pa to je samo robot.

— Nije. Nitko ga neće ubiti dok sam ja s njim.

Čovječuljak se nasmiješi, a onda reče zamišljeno:

— Nego . .. djeco . .. ovaj vaš veliki prijatelj, ovaj Krčko, dobro bi vam došao na Zmazu, jer iako nije bistar, jak je i branio bi vas od opasnih Zmaza. No, kako ga privoljeti da ide s vama?

— Prepusti to meni — odmahne Vesna. — Mene sluša.

Eko se dvoumio, a onda ipak pritisne dugme Krckove kade i mladić se stade buditi. I buniti, naravno.

— Idite u drugu dvoranu — zapovjedi Vesna Eku i blizancima.

Što su ona i Krčko razgovarali, kako mu je objasnila da je Eko prijatelj, a da su neprijatelji na Zmazu, i kakvu je to moć imala mala djevojčica nad ogromnim mladićem — eh, nikada nećemo saznati. Tek, kad je pozvala Eka, Tokija i Vokija, Krčko je skrušeno čučao u kutu i mirno gledao čovječuljka i blizance, mucajući: — Smeć! Smeć! . . . tabati. .. smrdljivog ... majmuna!

— Evo — reče Vesna i pokaže na mladića kao što vodiči pokazuju stare i lijepe zgrade u Dubrovniku: — Krčko je spreman za juriš.

Eko bijaše iznenađen i sretan. Odabere jednog od dva žderi-žderija i povede djecu do repa rakete, gdje su se nalazile tri okrugle, male letjelice.

— Čujte Toki i Voki — reče im, otvarajući vrata jedne kugle. — Vi imate smisla za to, pa ću vam pokazati kako se upravlja ... A ti, Vesna, uzmi ove šarene kuglice, to je dobra hrana.

Vesna spremi hranjive kuglice u džep, malo uvrijeđena što je Eko ne smatra dovoljno pametnom da upravlja letjelicom a blizanci se pretvoriše u oči i uši, upijajući

svaku patuljkovu riječ. Nije im trebalo dugo da shvate. Usred kugle je, učvršćena bijelim držačima, stajala posuda sa četiri duboko urezana žlijeba. Tamo gdje su se žljebovi presijecali, titrala je mala, bijela kuglica.

— Ako je kuglica u ovom položaju, letjelica stoji. Ako se kuglica pomakne lijevo, letjelica krene lijevo, ako se miče desno, i letjelica leti desno. Ako se kuglica kotrlja koso gore, onda se letjelica diže ... i obratno ...

— Jasno, jasno — reče Toki.

— Divno, pčelice, divno — rugala se Vesna. — Ja to zbilja nikada ne bih shvatila.

Pozdraviše se s Ekom i već su se slijedeće minute lagano vrtjele polumračnim prostorom u pravcu Zmaza. Neko vrijeme su mogli vidjeti zabrinutog Eka na malom ekranu ispod posude s kuglicom. Čak su mogli i razgovarati s njim.

— Čuvajte se, djeco, čuvajte se, zemaljska djeco — ponavljao je.

Glas mu je postajao sve tiši i tiši, a lik mu se maglio na ekranu, sve dok nije potpuno nestao.

Kugla je, upravljena vještima Tokijevim i Vokijevim rukama, utonula u smradni omotač smeđeg planeta Zmaza, na kojemu će naši junaci doživjeti tako strašne strahote da su se meni, koji pišem ovu priču, tipke na pisaćoj mašini kočile od jeze, pa moram na časak prekinuti. ..

DESETO STRAŠNO POGLAVLJE

Zamislite veliku dvoranu s masivnim stropom, naleglim na šumu kratkih, debelih stupova. Jeste li? A sada zamislite male, okrugle prozore s prljavim staklima, kroz koja se jedva probija svjetlo. Jeste? I zavjese od paučine. I mramorni pod prekriven smećem visokim pola metra. I prijestolje nasuprot velikim vratima, okruženo tonama sagnjilih kosti, požutjelih, masnih papira i kilogramima i kilogramima crvljivog voća i povrća.

Ako ste si sve to dobro predočili, možete reći da poznajete prijestolnu dvoranu vladara Zmaza, okrutnog Smeća.

On upravo sjedi na svom zamazanom tronu. Nije visok, jedva mu je metar i dvadeset od prljavog nokta na otečenom nožnom palcu do smrdljivog čuperka na vrhu jajolike glave. Iznad usta ima široke nosnice i jedno, da — jedno jedino oko, kao kiklopi u starim grčkim pričama. Rutave su mu grudi gole i znojne, široke hlače pune mrlja i ostataka doručka, a ramena i leđa mu prekriva plašt koji nikad nije vidio ni vode ni sapuna.

Na visokom naslonu prijestolja šepure se dvije Smećeve ljubimice, grdne ptičurine nalik divovskim šišmišima. S vremena na vrijeme ispuštaju izmet na Smećevu glavu, a kad god to urade, veliki tiranin zadovoljno uzvikne i odvratno se nasmiješi.

Oko njega stoji straža, sastavljena od biranih Zmaza, a to znači — od najprljavijih i najgorih njegovih vojnika.

Probijajući se kroz gomilu smeća, približava se tronu ministar Tar. Pada ničice pred Smećem i ljubi mu

nožni palac, a dok to radi zirka prema svom gospodaru, da vidi kakve je volje. Sa zadovoljstvom ustvrđi da je Smeć užasno loše raspoložen. »To je dobar znak, dobar znak«, promrmlja Tar, kadli ga prene kraljev promukli glas:

— Ustani i govori, o Tare. Što ima nova u mojoj smrdljivoj kraljevini?

— O Veliko Đubre — oslovi ga Tar. (»Veliko Đubre« bijaše službeni naziv za velikog Smeća, i nije trpio da ga se drukčije oslovljava.) — O Veliko Đubre, tvoj smjerni i prljavi podanik Tar izvješćuje da je sve u redu. I gradovi i sela, i polja i šume i rijeke i mora od-vratni su i zagađeni, kao i uvijek.

— Znači . . . normalno?

— To jest, ovaj . . . hm ... nije baš sve.

— Što! Što to znači!

— Hm . . . ovaj . . . Veliko Đubre, budi milostiv. Je-dan je tvoj stražar dostavio tajno komadić sapuna za-robljenici Eki . . .

— Tko je taj! Tko se drznuo!

— Uhvaćen je, i sada ga držimo u najsvjetlijoj i naj-zračnijoj tamnici, dakle na mukama.

— Hoću njegovu glavu! — uzvikne Smeć i nasmi-ješi se odvratno.

— Poštedi ga, o Veliko Đubre, još je mlad i naivan.

— Ne! Neka njegova smrt posluži za primjer dru-gima. Dovedite ga! I zovite mog najboljeg krvnika!

Tar se pokloni i povuče se natraške prema vratima. U tom času jedna ptičurina ispusti izmet točno na Sme-ćev čuperak, što vladara malo odobrovolji, no kad vid-

je nevjernog stražara, lice mu probljedi, a oko se povećala i ljutito sjevne.

— Tako dakle! — rikne. — Ti si taj mirisni izdajnik! Što imaš reći u svoju obranu? Ništa? Jasno. Pomoli se za svoju namirisanu dušu!

Dok je govorio, dvorana se stala puniti utjecajnim Zmazima, plemićima i njihovim odvratnim masnim damama, čiji je kužni dah uskoro ispunio svaki kutak prostorije.

Došli su da vide kako će bijednik umrijeti. Uživali su u tuđoj patnji.

Nesretnik je stajao drsko i uspravno, tresući okovima i grozeći se velikom vladaru.

— Zaboravljaš moje zasluge u ratu za Zmaz! — viknuo mu je. — Što bi ti bio, Smeć, bez svojih hrabrih vojnika! ?

Vladar poskoči od bijesa tako visoko da je udario ptičurinu iznad sebe. Ona prestrašeno zalamata dugim, košćatim krilima, krikne i uvrijeđeno odleti prema vratima.

— Krvnika! Gdje je krvnik! — vriskao je Smeć.

Pojavi se zdepasta prilika sa crnom kapuljačom nabijenom do ramena. Samo je crveno, krvoločno oko virilo kroz jedini otvor. Krvnik mahne dvojici stražara, i oni odvukoše jadnika do širokog panja usred dvorane. Položiše mu glavu na hrapavo drvo. Jedan mu svine ruke na leđa, a drugi mu stane nogom na vrat.

Tada krvnik izvadi iz vreće veliku bocu punu žućkaste tekućine.

Dvorjanicima se ote uzvik užasa. Ma koliko da su voljeli smrtne kazne, ovakav način pogubljenja i u njih

je izazivao grozu. Začepiše nosove. Neke dame se čak onesvijestile. Krvnik se polako približi žrtvi, klekne, izvadi čep, a grlić boce na kojoj je pisalo »KOLONJSKA VODA« naglom kretnjom gume osuđeniku pod nos.

Ovaj se zgrči, pokuša zaustaviti dah, no izdrži svega desetak sekunda. Onda udahne, jednom, pa još jednom, zamlatara nogama i umiri se.

Bio je mrtav.

— Tako prolaze izdajnici — reče Smeć i nasmiješi se odvratno. — A sada, da se malo zabavljamo — pucne prstima. — Da malo vidimo naše drage goste, naše Bončice — čistunčice, a ponajviše moju buduću ženu, lijepu i na žalost čistu Eku!

Stražarevo nepomično tijelo odvukoše u stranu.

— Gladan sam — poviče Smeć, kojemu je prizor otvorio apetit. — Dajte mi konzervu, ali da bude pokvarena!

Jedan dvorjanin pojuri u kuhinju i vrati se s otvorenom konzervom, starom dvjesto godina.

— Aaaaah! — zadovoljno ponjuši Smeć i pogleda datum na poklopcu. — Dobra stara konzerva.

Dok je žderao, dovedoše Bonce. Svaki je imao na glavi mali skafander i bocu kisika na leđima, jer bez toga za jednoga Bonca ne bi bilo života na Zmazu. Imali su nesretna lica. Pokušavali su izbjeći gomile smeća, no to je bilo nemoguće.

Posljednja uđe Eka, plava ljepotica.

O da! Smeć se bio zaljubio u Eku! Bez obzira što je imala tri oka, a on jedno, bez obzira što je imala tri noge, a on četiri, bez obzira što je njena koža bila plava, a nje-

gova bijela (to jest bila bi bijela da na njoj nije ležalo dvadeset i pet slojeva prljavštine) i bez obzira — a to je u svemu bilo najzanimljivije — što se on, Smeć, njoj, Eki, gadio i to strahovito.

Međutim, Njegovo Veličanstvo Veliko Đubre odlučilo je da Eku pomalo navikava na prljavštinu.

»Ja imam vremena«, govorio joj je. »Jednoga ćeš dana ipak biti moja zmazana kraljica!«

— Ah! — poviče kad ju je sada ugledao, i nasmiješi se odvratno. — Eka! Onda, da li ti se sviđa više nego u početku?

— Ne — reče Eka. — Nikad mi se neće svidjeti ovaj odvratni planet.

— Odvratni! Pa to je to! Znači da ti se sviđa!

Nikako nije mogao shvatiti da odvratnost nekoga ne privlači. Sve što je gadno, lijepo je, smatrao je Smeć.

— Pomiri se sa sudbinom, Eka — reče joj i nasmiješi se podmuklo. — Nikada se više nećeš vratiti na Bon.

— Hoću — uzvikne Eka. — Hoću! Doći će moj brat Eko i odvesti me, a tebi će zavrnuti vrat, đubre jedno.

— Ah, rekla mi je »đubre« — šapne Smeć svom ministru Taru. — Ah, kako sam sretan.

A glasno reče:

— Tvoj napudrani brat je ispustio svoju nalickanu dušu negdje na Mliječnoj stazi.

— Nije! Osjećam da nije!

Eka se okrene prema zarobljenim Boncima, tražeći u njihovim očima potvrdu svojih nadanja, ali oni izbjegoše njen pogled i zagledaše se u smeće pod svojim no-

gama. Bili su ljuti na svoju bespomoćnost. I vjerovali su da je njihov vođa sada samo gomila pepela što se lju-
lja svemirom u mrtvoj plavoj lađi.

— Znaš što, drznice! Ako još jednom spomeneš ime svoga brata, smanjit ću ti porciju kisika.

— To radiš i bez toga — reče djevojčica. — Misliš da sam blesava, da ne osjećam kako mi svakoga dana daješ sve manje. Ti, ti...

Nije se mogla sjetiti dostojne uvrede.

— Ti, kutijo deterdženta! — iscijedi napokon, puna prezira.

Dvorjanici zanijemise od zaprepaštenja. Nikada nitko nije rekao ništa slično Velikom Đubretu. Doista čista i mirisna uvreda!

— Van! — urlikne Smeć, sav zajapuren. — Van! I za kaznu danas svima jedna boca kisika manje!

Bonci pognuše glave i krenuše prema tamnici, praćeni fijukom bičeva. Eka se još jednom okrene prema Smeću i tiho ali jasno reče:

— Nasapunat ću ti dasku, šamponu jedan!

Smeć se uhvati za srce.

— Šef bu nam zgasnul — prošapće jedan dvorjanik iz zmazovskog Zagorja.

— Sklonite mi je ispred očiju, da je ne zadavim — siktao je vladar. — Sklonite je, tako vam drekave juhe!

Dugo se nije mogao smiriti. Sve, apsolutno sve mu se pokoravalo bez riječi, a sada mu prkosi ova mala plava zmija u koju je, o kako je to strašno i neprirodno, u koju je na nesreću tako smrtno zaljubljen!

JEDANAESTO STRASNO POGLAVLJE

He, he ... he.

Varalo se Veliko Đubre misleći da mu se svi na planetu Zmaz bez pogovora pokoravaju. Jer, upravo kad je cvilio razdiran između ljubavi i mržnje, nekoliko stotina kilometara dalje od glavnoga grada Gmaza, okupilo se u jednoj pećini stotinjak Vaza.

Čudna su to bića.

Na sasvim kratke, gotovo nevidljive noge, nabili se okrugli mesnati trbusi, iz trbuha im rasla uska glava, a umjesto kose niklo cvijeće. Da, cvijeće!

— Sad je dosta! — upravo je govorio njihov vođa, ljubičasti Mol, zvan Mol s ljubičicama, pokazujući uvele cvjetove na svojoj tankoj glavici. — Pogledajte moju frizuru! Pogledajte svoje frizure! Kosa nam je otišla kvragu, očelavit ćemo, a vi znate što to za nas znači.

— Smrt — promrmljaše Vazi.

— Da! Ukoliko se ne počnemo boriti protiv ovog smrada što nam nagriza kosu, protiv Smeća i njegovih Zmaza!

— Dragi Mol — javi se Vaz s bršljanom na pametnoj tikvici. — A što mi možemo protiv strašnog tiranina? Mi? Pih! — puhne tužno i srdito. To je poremetilo frizuru trbušastog, najtrbušastijeg Vaza, koji je sjedio pred njim.

— Nemoj mi puhati u kosu, znaš da je osjetljiva! — obrecne se ovaj. Zvao se Fol, a iz glave mu je rastao maslačak. Bilo je doista teško čuvati takvu frizuru koja se i na najmanji dašak vjetra razletjela na sve strane.

— Oprosti — reče puhač. — Nije bilo namjerno. — Ja sam za to — nastavi obraćajući se Molu, da čekamo pomoć izvana.

— Tako se nikada nećemo osloboditi! — vikne Mol strastveno. — Mi moramo vjerovati u svoju snagu. Uostalom, zar nam nisu pokušali pomoći oni čistunci s Bona, pa kako je završilo, ha? I one čudne životinje što su ih spustili padobranima, raspale su se u stotinu komada.

— Eh, kad bi se pojavila Doli — uzdahne trbušasti, najtrbušastiji Fol. — Onda bi svi Vazi pošli u borbu.

Nasta tišina. Zamisle se Vazi. Kad bi se pojavila Doli! Čak i hrabri Mol sjetno pogladi polumrtve ljubičice. A Fol spusti i nekoliko suza. Onda zagrabi malo svježega tla, i pojede nekoliko zalogaja crljenice, što ga utješi.

Dok oni tako misle, reći ću vam tko su u stvari bili Vazi. Prastanovnici Zmaza, koji se nije oduvijek zvao Zmaz, nego Vaz, i na kojemu su Vazi živjeli sretno i zadovoljno dok se iz mračnih dubina svemira nije pojavila flota okrutnog Smeća i u velikom ratu pobijedila urođenike. Pa kako to da Vazi već nisu izumrli u smradu što je nastao nakon dolaska Velikog Đubreta? Eh, to je jednostavno. Oni su se hranili crljenicom, crnicom i glinom (umjesto kolača), a u tim je jelima oduvijek bilo i sastojaka koje zemaljski želudac baš ne bi oduševljeno dočekao. Osim toga, Zmazi su živjeli u gradovima, a Vazi na selu, pa u početku i nisu toliko osjećali smradnu nogu tiranije. No, sada im je nož došao pod grlo: Zmazi su zagadili rijeke, rijeke su zagadile livade i vrtove dobrih Vaza, zatrovana zemlja više nije bila za jelo, umiralo je grmlje, a teški se zadah širio planetom. Vazi su

stali pobolijevati i znali su da je posljednji trenutak za pobunu.

Međutim, nisu bili ratnici. Nisu. Zato je Mol, najhrabriji među njima, znao da će ih teško natjerati u borbu.

— Mi moramo, mi moramo ... — počeo je, kad se s obližnjeg uzvišenja začuje rezak pisak. To je značilo: opasnost. Patrole okrutnog Smeća bijahu svugdje, i jedna je sigurno nanjušila da se u Dalekim brdima nešto zbiva.

Nastade panika. Vazi se razbježaše na sve strane, pa i Mol podbrusi pete. Trčao je uskom stazom do napuštenog kamenoloma, gdje ga sigurno neće pronaći. No, baš kad je izbio na čistinu, uhvati ga snažna ručeta za grlić vrata i podigne u zrak. Mol vrisne i istoga trenutka izgubi svijest. ...

Pustimo mi Mola za trenutak. Što se dogodilo s Vesnom i blizancima? I s Krčkom, naravno.

Da vas odmah utješim: živi su i zdravi. Kugla ih je donijela na smrdljivi planet tako brzo i udobno da se nisu uspjeli ni snaći a već su prizmazili na Zmaz. Nitko nije opazio to brzo prizmazljenje!

Čim su izašli iz letjelice, zapuhnuo ih je takav »mioniris« da su stali pijuckati, kašljati i grčiti se, a Vesni se digao želudac pa je nekoliko puta potrčala u stranu da povraća, ali se u zadnji čas suspregla. Toki i Voki su, držeći se za nos, govorili:

— Pa naša je Jaruga raj prema ovom Zmazu!

A što su mogli. Privikli su se, i to već nakon nekoliko sati. Sada je slijedio najteži dio posla. Kako pronaći Eku, gdje je tražiti, kako se snaći na tom neprijateljskom planetu.

Pažljivo su gledali žderija koji je veselo trčkarao i klopao obližnje smeće. Nikakve promjene nije bilo na njemu. Kako su Zmazi ubijali žderije?

Uvukli su naši junaci letjelicu između dvije velike stijene, u skrovito udubljenje.

— Pričekat ćemo noć — javi se Toki. Tako su govorili kauboji u stripovima, kad nisu znali što da učine. Pa su i mali (i jedan veliki) neiskusni Zemljani čekali noć koja nikako nije dolazila. Stalno je bio nekakav prokleti polumrak. Kad bi narančasto-smeđe sunce (što se jedva vidjelo od gustog i smradnog zraka) zašlo za planine, pojavilo bi se na suprotnom kraju drugo, zelenkasto-smeđe sunce.

— Duplići! — reče Vesna. — Baš ste balvančići. Pa Zmaz ima dva sunca! Na Zmazu nikada nije noć! Na Zmazu je uvijek dan. Odnosno dvodan.

— To nam je Eko Eko zaboravio reći — progunda Toki.

— I što sad? — upita Voki. — Kako ćemo pronaći Smeća? Vidjet će nas njegovi Zmazi ... I gdje da ga potražimo, ako on prije ne potraži nas?

Vesna potkopa kamenčić vrškom tenisice, pa se lukavo nasmiješi:

— Idemo u onom smjeru odakle najviše smrdi.

— Odlično, krakata — oduševi se Toki. — Tebi žaruljice bolje rade kad si u svinjcu.

Skoče na noge lagane i pođu prema dolini jer uopće nije bilo sumnje odakle dolazi najveći smrad. No, tek što su koraknuli, začuše kako se odronjava kamenje pod nečijim nogama.

— Brzo, u zaklon — prošapće Toki, kao što bi šapnuo njegov miljenik Flash Gordon.

— Krčko! — naredi Vesna mladiću. — Iza stijene... tko dođe ... tabati...!

— Tabati! — naceri se Krčko i klimne glavom.

Sada ste već možda i sami zaključili da je ona ručcina što je ščepala Mola bila nježna Krčkova ručica, kao što ste možda zaključili da su se to kamenčići kotrljali pod kratkim Molovim nogama. I nije čudno što se jadni Vaz obesvijestio od strave i užasa. I ja bih.

Dakle, donese Krčko Mola pred Vesnu i blizance, držeći ga za vratni grlić, nespretno kao što muškarci na Zemlji drže kitu cvijeća.

— Jao, što je smiješan — začudi se Vesna.

— Da ga sprešamo, za herbarij? — upita Toki i nasmije se zlobno.

— Ti dvostruki idiote — ražesti se Vesna. — Pa to je živo biće, kao ti i ja, bez obzira što je Zmaz.

— Hej! Nešto nije u redu — poviče Voki, gledajući čovjeka-biljku odozdo. — Eko je rekao da Zmazi imaju četiri noge, a ovaj ima dvije.

— Hm, točno — zamisli se djevojčica. — Ali ima jedno oko, a Zmazi imaju jedno oko. Spusti ga, Krčko.

Krčko odloži Mola na stijenu, a Vesna otrča do lokve, namoči rupčić, pa iscijedi nekoliko kapi na Molove ljubičice.

Hrabri vazovski vođa otvori oko. Gledao je nekoliko trenutaka čudnu dvooku djevojčicu, osjećajući da mu neće učiniti ništa nažao. »Tol kol bol bol«, prošaptao je.

— Nešto je rekao, nešto je rekao! — poviče Toki.

— Nismo uključili pretvarač jezika — lupne se Voki po glavi i svi okrenuše dugmad na kutijama što im ih je dao Eko. Ipak, nisu saznali što znači tol kol bol bol, jer Mol više nije ponovio te riječi. Ja ću vam otkriti što je rekao. »Podsjećaš me na nekoga, nekoga...«, to je rekao.

— Ti Zmaz? — upitala ga je Vesna.

— Ne. A vi Zmazi?

— Ne. Mi Zemljani.

— Gdje je to?

— Hm — pokaže Voki prstom iza sebe — tu negdje, oko tri godine jahanja.

— Jahanja?

— On se šali — reče Vesna. — A tko si ti?

— Ja sam Mol. Ja sam Vaz. Nisam Zmaz.

— Što će ti ove ljubičice na glavi?

— To je moja kosa. A što vi to imate na glavi, Zemljani?

— Kosu.

— Ako se to zove kosa, onda sam ja Smeć glavom — reče Mol.

— Smeć! Tabati! — vikne Krčko i htjede navaliti na Mola.

— Stoj, Krčko! — odgurne ga Vesna. — Sada se on šali. — Znaš Mol — obrati se Vazu — mogao bi zasaditi nove ljubičice, ove su ti ofucane.

Kako je jadni Mol mogao objasniti tim Zemljanima da je »cvijeće« dio njega, kao što je njima bio nos, ili prst... On ih i ne pokuša u to uvjeriti, ali im ispriča zašto mu je frizura tako loša. Ispriča im i o sastanku u pećini. A u trenutku kad je spomenuo Doli, uperi prst prema Vesni i cilikne:

— Pa da! Pa da! Stalno mislim na koga me podsjećaš. Sada sam se sjetio! Na Doli! Na Doli!

— Ma nemoj. Ja sam Vesna, a ne Doli.

— Šteta.

— A tko je ta Doli? — zainteresira se Voki.

— Doli je djevojčica s ružama.

— Hm — zaškilji Toki prema Vesni. — Pa kako te ova krakata podsjeća na djevojčicu s ružama, kad ima slamu na glavi?

— To je istina, ima suhe žute vlasi na glavi, ali sve drugo je točno kao u legendi koja kaže da ćemo biti robovi okrutnih Zmaza sve dok se ne rodi dvooka djevojčica s ružama ... Ali ovaj, već se stoljećima nisu pojavile ruže ni na jednoj vazovskoj glavi, a dvookih Vaza nikada nije ni bilo ...

Vesna se zamisli.

Možda je to prilika da ona i blizanci ne samo oslobode Eku Eku i Bonce, nego i donesu slobodu Vazima.

— Čuješ, Mol — reče polako — kad bih ja imala ruže na glavi, Vazi bi povjerovali da sam Doli?

— Naravno.

— Onda ću imati ruže!

— Ali odakle ti ruže?

— Pa napraviti ćemo umjetne ruže, nitko neće primijetiti razliku. Moja mama je nekoliko godina radila umjetno cvijeće i prodavala ga, pa sam naučila kako se to radi. I umjetno voće, evo, neka ti Toki kaže, on je jedanput pokušao oguliti gumenu bananu, pa mu nije išlo. Grozno je glup.

Mol nije znao što je banana, a nije mu bilo jasno ni da na toj njihovoj Zemlji cvijeće ne raste na glavama, a ideja o umjetnom cvijeću nije mu jednostavno išla u glavu. Ipak, mislio je, zašto ne? Vrijedi pokušati.

— Dobro — reče napokon — skupit ću svoju braću gore u Dalekim brdima, a ti dotle pokušaj napraviti ruže.

— Važi.

Mol se pokrene, ali ga Krčko istoga časa uhvati za vrat. Mladić nije ništa shvatio od čitavog razgovora, pa je pomislio da mu ovaj putujući botanički vrt namjerava zbrisati.

— Pa dajte, recite tom čudovištu da me ne muči! — vikne Mol.

— Ne tabati. . . Krčko .. . Mol.. . prijatelj — reče Vesna.

— Ne tabati, stari, čuo si — ponovi i Mol, iako nije znao što znači »tabati«, ali je riječ očito bila čarobna, jer ga čudovište ispusti iz šaka.

— Dođite kad se Olo spusti, a Tolo digne — reče još, mahne, i izgubi se u kamenjaru.

— Olo spusti, a Tolo digne, koji mu je to vrug? — upita Toki.

— Dupličići, Olo je valjda ovo sunce koje je sada na nebu, a Tolo ono drugo. Nemojte me sramotiti. Ako nešto ne znate, pitajte tiho i pristojno.

Blizanci se zajapure od stida i bijesa.

— Ništa, ništa — nasmiješi se Vesna, koja je očito preuzela komandu nad ekspedicijom — još ste mali, još rastete. Hajde, idemo u našu kuglu, pa ćemo izrezati komadić plastičnog poda . . . eh, kakve će to ružice biti.

Za to vrijeme se Mol oprezno približavao mjestu na kojemu se obično sastajao sa svojom braćom Vazima, i s kojega su ga toga dvodana otjerali Zmazi. Još se osjećao miris smradne patrole, ali Smećevih ratnika više nije bilo, pa Mol stade ispuštati neke čudne, piskutave zvuke, kao miš u orlovim kandžama. Nije prošlo ni pola sata, a svi su Vazi-urotnici opet bili na okupu.

Debeli Fol se držao za glavu i jaukao.

— Oh, oh, moj maslačak, oh oh.

— Što ti se dogodilo? — upita Mol zabrinuto.

— Popiknuo sam se dok sam bježao, pospotrknuo sam se na prokletu kamenčugu, oh, oh, i slomio sam jedan maslačak.

— Ah, Fol, ne budi razmažen. Tjedan dana u gipsu, i maslačak će biti kao prije.

— Joj, ja ne volim gips. Škaklja me.

— Braćo! — poviče Mol, ostavljajući Fola da cmizdri koliko hoće — braćo, gdje smo ono stali?

— Ti si rekao: »Mi moramo, mi moramo . . .« — reče Vaz s bršljanom.

— Tako je Bršljole, mi moramo osloboditi naš planet.

— Oh, moj maslačak ... oh, Mol, to pričamo već stotinama godina, i ništa nismo napravili — projeća Fol.

Mol se zagonetno nasmiješi i udari kratkom nogom o tlo.

— Sada hoćemo! Kucnuo je čas osvete!

— Ma ti si malo kucnut. .. oh, oh, moj maslačak — rugao mu se Fol, usprkos velikim bolovima u slomljenom maslačku.

— Uspjet ćemo! Uspjet ćemo! . . . Ako svi zajedno budemo žarko, žarko željeli da dođe Doli, ona će možda doći.

Vazi mu povjerovalaše. Osim Fola, naravno. I dok su svi ostali zapjevali staru vazovsku pjesmu »Dođi nam Doli, o dođi nam, dođi nam Doli«, Fol je mrmljao: »Stavi joj na rep soli, o stavi joj, stavi soli.«

Pjevali su tako skoro čitav sat. Tada Fol slučajno pogleda prema kamenjaru. Zatvori na časak oči, ne vjerujući u ono što je vidio, pa ih opet otvori, uštine se za jedan zdravi maslačak i napokon izmuca, pokazujući drhtavim prstom: — Do ... Do ... Do ... Doli!

DVANAESTO STRAŠNO POGLAVLJE

Kao pelud je letio šapat od kolibe do kolibe napaćenog naroda Vaza. »Stigla je dvooka Doli, djevojčica s ružama!«

Bila je ta vijest spasonosna rosa od koje se uspravilo cvijeće na glavama, smijeh se vratio u dječje sobe, a snaga u muške ruke. Sve se spremalo za teški i slavni boj protiv odvratnog Smeća.

Doli je izdavala naredbe iz svoga sjedišta u Dalekim brdima, kamo su mnogi Vazi odlazili zadnjih dana da se na svoje oko uvjere u istinitost vijesti. Putovali su usprkos opasnosti od zmazovskih patrola, a po povratku bi satima i satima pričali gomili radoznalaca o čudnovatoj djevojčici, tako hrabroj kao što nikada nijedan Vaz ni Vazica nisu bili. »A kakve ruže ima, točno kao na starim slikama!«, uzdisali su vjesnici, a za njima slušatelji. Oooooooooooh.

Doista je Vesna postala junakinja Vaza, i vrlo se dobro osjećala u toj ulozi. Primala je poklonike sjedeći na kamenoj stolici, blagonaklono se smješkala i pazila da previše ne nagine glavu, da joj teška perika ne bi spala na nos i otkrila prijevaru. S desne strane kamenog prijestolja stajao je Mol, a sa lijeve duplići, a iza nje, spreman da je brani do posljednjeg daha i ispuha, veliki i strašni Krčko, kojega su Vazi gledali sa strahopoštovanjem.

Sretna okolnost pomogla je Vesni da povuče slijedeći potez. Naime, Toki i Voki su se bili ponudili da odu u izvidnicu, i stigli do predgrađa Gmaza. Baš kad su se htjeli vratiti, sasvim bolesni od strahovitog smra-

da (morali su na trbusima plaziti kroz gomile smeća), začuli su korake dvojice pijanih Zmaza, Smećevih stražara.

»Hik«, hiknuo je prvi, »kako je krasno odvratan ovaj mošt od napoja. Daj, gucni još malo.«

»Ueeeerg«, podignuo je drugi, »neću više, ako nas uhvate da pijemo na straži, proći ćemo kao nesretni Hunt.«

»Užas«, zgrozi se prvi, »kakva smrt ... u kolonjskoj komori!«

Kad su stražari ote turali dovoljno daleko, Toki trkne laktom Vokija i prošapće: »Razumiješ?« »Aha«, odgovori ovaj.

Istoga su se dvodana vratili u Daleka brda i ispričali Vesni.

— Dobro — rekla je djevojčica s ružama i pohvalila ih. — Sad znam kako ćemo.

Naredila je da svaki Vaz žrtvuje jednu laticu, i da se latice iscijede. Tako je nastala mirisna kolonjska voda. Onda je zapovijedila da svaki Vaz izradi štrcaljku i nalije u nju kolonjsku vodu. Pa je Molu objasnila kako se radi sapun — tako su dobivene kugle za topove. Dođuše, bilo je i nepritika, jer je Fol pojeo jednu kuglu, pa je nekoliko dvodana ispuštao mjehuriće i jaukao.

No, sada su bili odlično naoružani.

Deset je dvodana prošlo.

Bijaše jutro, vrijeme kad je Olo prepuštao nebo suparniku Tolu.

Grozni je Smeć upravo dovršio doručak u privatnim odajama, i čačkao zube noktom maloga prsta lijeve ruke. Taj je nokat bio dug tri centimetra, i tako crn kao da je vladar Zmaza orao njime čitav život. A zubi! Zelenkastožute, nepravilne kljove, pune rupčaga i rupica po kojima su trčali mali bacili i virusi.

Obrisao je o musava, rutava prsa ono što mu je ostalo na noktu, i zadovoljno pogledao ostatke hrane na stolu i okolo njega: oglodane kosti, ustajali maslac, crvljivu šunku i ljuške dvadeset i dva mućka. Oh, kako je volio sirove mućke za doručak! To bi mu pročistilo grlo i glasnice, pa je mogao čitav dan urlati.

— Moje ogledalce! — zavisne, a stražar poleti do noćnog ormarića što je stajao uz Smećev krevet (u madracu se nakotila kolonija štakora, a vladar je volio spavati na njima jer su bili mekani) i uze čarobno ogledalce, pa ga odnese Smeću.

— Van! — otjera vladar svog tjelesnog čuvara.

Stražar se brzo povuče, a Smeć upravi ono jedno jedino svoje krmeljavo oko prema ogledalcu i upita:

— Ogledalce, ogledalce, tko je najgadniji na svijetu?

— Ti, đubre jedno, ti!

Tiranin se odvratio nasmiješi, a onda stisne oko i glas mu postade opasan:

— Ogledalce, ogledalce — progovori — ne govoriš li ti to meni samo zato što me se bojiš, ha? Što se bojiš da te ne razbijem?

— Ne, na časnu mi staklenu riječ, ti si najodurnije biće na Zmazu i u okolici.

— Samo to!

— Ma ne — reče ogledalce brzo. — Ti si najgadniji tip u cijelom svemiru. Toliko si beskrajno oduran, da ti je zlo i kad sam sebe vidiš u meni, ogledalcu.

— To je točno. Dođe mi na povraćanje.

— O, Veliko Đubre — prekine Smeća u čaksanju s ogledalom jedan uzbuđeni glas. Grozni vladar prekrije ogledalce jednom oglobanom kosti, i bijesno se okrene prema ministru Taru.

— Tko ti je dopustio da smetaš!

— Ali, o Veliko Đubre, hitno je i najhitnije što može biti. Radi se o životu ili smrti.

— O čijem životu i čijoj smrti?

— Tvojem, o Đubre, i mojem. I svih nas Zmaza.

— Ti si lud. Straža! Odvedite ga u ludnicu i dajte mu nekoliko parfem-šokova.

— Milost, o Veliko Đubre. Uzmi dalekozor pa pogledaj kroz prozor!

— Hm. Hajde, neka ti bude. Straža! Ostavite ga zasad, samo da bacim pogledić. Ako ne bude ništa zanimljivo, nastradat će Tar!

Smeć dohvati dalekozor sa zida i tromim se korakom odšeta do prozora. Stavi jednogled pred oko i reče:

— Ništa ne vidim.

— Jasno, kad su stakla prljava, a i dalekozor nije bolji — promuća Tar brzo.

— Pa to je dobro, ne? Možda se zalažeš za čistoću, ha Tar? Možda si postao neprijatelj? Hoćeš u kolonjsku komoru? Hoćeš na kolonjski panj?

— Kako možeš tako svom najzmazanim i najdrekavijem sluzi, o Veliko Đubre! Pa ti me barem poznaješ.

Nisam se oprao ima već šezdeset godina ... Ali, ako hoćeš vidjeti, moraš otvoriti prozor i malo obrisati durbin.

Smeć progunda nešto u masnu bradu, pa s gađenjem otvori prozor, a dalekozor malo očeeše o hlače.

— Što! ... Tko! ... Tko se usudio! — zaurla kad je vidio ono što je vidio. A to što je vidio kad je pogledao, bilo je upravo nevjerojatno. S visoke kule u kojoj su se nalazile vladarove odaje, pružao se pogled na čitav Gmaz i okolicu, na gradske zidine i na ...

— Da, o Veliko Đubre — propenta Tar i pokuša mu poljubiti nokat na nožnom palcu. — Milost! Mi smo opkoljeni. Spasi nas!

Smeć pogleda još jednom. Jajolika mu se glava tresla od zaprepaštenja i bijesa: grad bijaše opkoljen pješa-dijom i artiljerijom Vaza, a na jednoj je uzvišici stajao lijep, velik šator.

— A što su radili moji špijuni! — podvikne Smeć.

— Sasvim su zatajili. To jest, uhvatili su jednog Vaza.

— Imamo zarobljenika? Tko je taj?

— Neki mali, debeli, imenom Fol.

— I što kaže? Što kaže!

— Ništa. Čas jauče, čas se smije.

— Kome se smije?

— Meni, tebi, svima.

— O, prokleti buketić, kad ga dohvatim ... za što?

— Za maslačke.

— Aha, maslačke ima, je li? Kad ga dohvatim, propjevat će on meni.

— Da, o Veliko Đubre, moramo saznati kakvo to oružje imaju Vazi.

— A tko ih vodi? Tko je u onom šatoru?

— Djevojčica s ružama.

Smeć se ukoči. Znao je za legendu o djevojčici s ružama, i sanjao ju je u najstrašnijim snovima. A sada je tu!

— Tar! — progovori kad se malo smirio. — Tar! Ovo postaje opasno. No pobijedit ćemo mi njih opet, usprkos toj ružičastoj curici! Vazi su loši borci.

— Ali sada imaju artiljeriju. Imaju topove!

— Pa što? Znaš ti njih, gađali su nas glinenim kuglicama u prvom ratu.

— Nabavili su novu municiju, o Veliko Đubre.

— Baš me zanima kakvu.

Odgovor doleti iz jednog vazovskog topa. Projektil upade točno u Smećeve odaje. Vladar se trgne, a onda mu se ukoče sve četiri noge. Veliki, okrugli sapun udara o rub kreveta i raspadne se na tisuću komadića, a užasni miris borovih iglica ispuni prostoriju. Tar se baci na svoga vladara, stavljajući život na kocku, zapuši mu usta rukom i izvuče ga, poluonesviještena, iz sobe. Onda i sam pade pokraj Smeća.

— Moj oklop. Moj oklop — prošapće Smeć kad je došao k sebi. Pomogli su mu oblozi mlake žabokrečine, što mu ih je liječnik stavio na čelo. — Što je s Tarom?

Ministar nije bio mrtav. Samo ošamućen.

— Pomozite mu! — naredi Smeć. — Ha! Zarobljenik! — sjeti se. — Prvo me vodite u mučionicu, a za to vrijeme neka mi pripreme najzardaliji oklop iz moje oružarnice. I najmasnije koplje!

— To si, dakle, ti! — poviče kad je ušao u svijetlu podzemnu prostoriju, ispunjenu tako užasnim sprava-

ma za mučenje da su ga nagnale na zadovoljno i odvratno smješkanje.

A onaj kome se obratio, ležao je na velikom stolu što je sa svakoga kraja imao po kotač. Za jedan su kotač bili privezani Folovi maslači, svaki posebno, tankim ali jakim konopčićima, a za drugi nesretnikove noge. Krvnik bi s vremena na vrijeme skraćivao konopce okrećući kotače, i tako istežao Fola koji bi svaki put bolno zavrištao.

— Pričaj! — nagne se Smeć nad njega i zapahne ga smradnim dahom. — Koliko vas ima, što smjerate, odakle je došla djevojčica s ružama i kakve su vam ono male pucaljke-štrcaljke?

— Ah, joj, joj, neka popuste konopce, sve ću reći — proplače Fol.

Smeć dade znak krvniku. Ovaj popusti konopce, iako mu to nije bilo pravo, a Fol ispusti uzdah olakšanja.

— Govori!

— Molim? Aha. A što si me ono pitao?

— Koliko vas ima, odakle je došla djevojčica s ružama i kakve su pucaljke-štrcaljke!

— Čekaj, ne mogu ja sve zapamtiti najedanput. Daj me pitaj jedno po jedno.

— Ti mi se rugaš. Meni! Smeću! Krvniče, stegni!

Krvnik zadovoljno okrene kotače.

— Joj, sve ću reći, sve.

Smeć dade znak, krvnik opet popusti.

— Dakle, koliko vas ima?

— Puno — reče Fol (zarobili su ga kad se vraćao iz bolnice, gdje su mu bili skinuli gips sa maslačka).

— Puno! Samo to? Šališ se dragi moj buketiću, moraš mi reći PUNO VIŠE!

— Puno više! — reče Fol.

Smećevo krmeljavo oko zablista u pravednom gnjevu.

— Krvniče!

— Ne, ne, časna riječ, ima nas puno više nego što misliš. A znaš što ćemo učiniti? Okupat ćemo te u čistoj vodi, iščetkati četkom, nasapunati najboljim sapunom i našamponirati najmirisnijim šamponom marke »Dvodan na dvodan!«

— Ha! Vi mene, bijedne krtice, vaze za cvijeće, vi mene putujući asparagusi i krizanteme. Mene!

— Aha. Mi tebe. A djevojčica s ružama je pala s neba. Prate ju dvooka bića i jedan žderi.

— Ma nemoj. Žderi! Pa mi smo te životinje već jednom isprašili, tako mi đubreta! Imamo mi lijek za njih. **A što je u štrcaljkama-pucaljkama?**

— Vojna tajna.

— Krvniče, stisni!

Debeli krvnik stegne, a mali hrabri Fol, koji nije bio kukavica kako smo svi mislili, mali hrabri Fol zacvili i . . . prekrije ga spasonosni mrak.

— Onesvijestio se — reče krvnik razočarano.

— A što možeš očekivati od te bolesne botanike, nego da kapne čim ga dotakneš. Odveži ga i baci u ćeliju s Boncima i Ekom. Ha! Kako se ponaša moja princeza? Je li nešto bolje volje?

— Vraga — progunda krvnik — još tvrdi da si obični deterdžent.

— Neka. Neka. Čim pobijedimo Vaze, i otjeramo ih tamo odakle su došli, oženit ću se Ekom i ona će mi roditi krasnog, prljavog sina. A sada, u boj!

TRINAESTO STRAŠNO POGLAVLJE

Sedam je dvodana trajala opsada. Vazi su gađali Zmaze sapunskim kuglama i strelicama uz koje bi privezali bočice s kolonjskom vodom, što je stvaralo puštoš na zidinama Gmaza, ali su ranjene i mrtve Smećeve vojnike nadomještavale nove snage. Zmazi su pak gađali Vaze kuglama tako smrdljivog dubreta da su jadna bića teturala bojnim poljem, ne znajući ni kako se zovu, a neki su stariji Vazi umirali na rukama bolničarka.

I tako su dvodanima padali na ulice i krovove grada Gmaza projektili s mirisom jasmína, glicerína i ce-vitamina, a na Vaze bi se, za odmazdu, sručila kanonada gnoja i napoja.

Sva sreća da Zmazi nisu mogli upotrijebiti svoje rakete. Mol je već u prvom naletu zauzeo njihov aerodrom.

Sva sreća za Zmaze da Vazi nisu znali upravljati raketama, jer bi se ratna sreća odmah okrenula na vazovsku stranu.

Bitka je bivala sve žešća. Čak je i Vesnu, djevojčicu s ružama, pogodila jedna kuglica točno ispod oka, kad je izašla pred šator.

— Fuj — uzviknula je i obrisala obraz rupčićem.

— Ovako nikada nećemo pobijediti — uzbuđeno se šetkao Toki. — Voki! — odluči se on. — Pozvat ćemo Vaze na juriš.

— Važi. Što misliš, Vesna?

— Moramo. Ali čuvajte se duplići... Čekajte! — poviče kad su htjeli otići. — Trebalo bi razvaliti vrata, znate, kao u filmovima o Robinu Hoodu.

- A gdje ti je deblo, djevojčice s lažnim ružama?
— naceri se Toki.
— Pssst! — prošišta Mol, koji je stajao kraj Vesne.
— Da ne čuju Vazi!

Doista, bio je Zmaz, odnosno Vaz kako se nekad zvao, čudan planet. Samo grmlje, a nijednog velikog drveta! Kako onda stvoriti deblo koje će poslužiti kao »ovan« za razbijanje vrata?

- Krčko! — sjeti se Vesna.
— Šta? Krčko će pronaći ovna?
— Ne, Krčko će biti ovan.
— Ti si pošasavila — zaključi Toki. — Slava ti je udarila u glavu.

— Ne. Krčko ima snažne noge. Ako ga položite vodoravno, podignete u zrak i zaletite se s njim u vrata, popustit će. Samo ga treba nagovoriti.

- A, hvala, ja neću — povuče se Toki.
— Ja ću ... Krčko!

Okrene se bedastom mladiću iza svojih leđa, i mahne mu rukom. Krčko skoči i primakne joj se. Nešto mu je prošaptala u uho, i mladić potvrdno kimne glavom.

— Čudo jedno — procijedi Mol. — Kako to da nju sluša?

— Ne znam — tiho i zlobno odgovori Toki. — Šasavon, šasava ona, pa se dobro razumiju.

Narede Vazima da odstupe od zidina, i da se skupe na livadi. Toki, Voki i Mol, veliki vojskovođe vazovske armije, rasporede najmlađe i najzdravije Vaze u jurišne odrede.

Najhrabriji dadoše čvrste ljestve ispletene od pruća.

Mol pogleda prema Vesni, koja zadovoljno kimne.

— Vazi! — poviče Mol. — Sjetite se da je u vašim rukama budućnost naše djece i planeta Vaz! Budite hrabri i nemilosrdni!

— Juriš! — viknuše Toki i Voki, i dok su Vazi smjelo potrčali prema zidinama, ne osvrćući se na kišu izmeta i smradne žute tekućine što se izlila na njih, blizanci i Krčko se došuljaše do velikih vrata.

— Lezi! — zapovijedi Toki Krčku. Ovaj nešto progunda, onda pogleda prema Vesni koja mu iz daljine milostivo mahne rukom, pa se naceri, ispruži i ukoči. Toki i Voki ga poduhvatiše i zaletiše se prema vratima.

Tap, tup. Tup tup ... lupale su Krckove noge, ali su dveri odolijevale.

Pokušашe blizanci još jednom, s većim zaletom.

Klopiti klopiti, tapara tapara — bam!

Vrata su popustila!

— Za mnom! — vikne Mol, koji je čekao ishod proboja na čelu čete najbolje oružanih Vaza. Oni stegnuše sprejeve u ruci i pojuriše za vođom. No još prije njih utrčali su u Gmaz blizanci i Krčko, i tek sada shvate blizanci zašto je Eko Eko uzeo mladića u raketu. Krčko je dočekao svojih pet minuta! Ogroman i snažan kao deset Zmaza, zaletio se u njihove redove, vičući strašno i mahnito, kao Veliki Ajaks pod Trojom. Bacao je neprijatelje oko sebe kao dosadne insekte, a oni su vrištali prestravljeno i očajno. Jednoga je jadnika uspio dohvatiti za sve četiri prljave noge i lemao s njim ostale Zma-

ze. Iza njega su nastupali blizanci i one Zmaze koji su se još micali — štrcali jakim sprejevima.

I Vazi su se hrabro borili. Mol ih je vodio sve bliže Smećevoj palači.

Veliki gadni vladar gledao je rasulo svoje vojske s prozora i dahtao od bijesa. Naredi da dovedu Eku i Fola, izgura zarobljenike na terasu, zgrabi djevojčicu jednom, a malog debelog vlasnika maslačaka drugom rukom, i postavi ih na nisku ogradu, iznad ponora.

Jadna mala plavokožna Ekova sestra pomisli da joj je kucnula smrtna ura. Sva je tri oka raširila u strahu i očajno udisala kisik kroz cjevčicu spojenu s bocom što ju je nosila na leđima. **Smeć ju je čvrsto držao, i katkad lamatao njome nad provalijom, kako bi napadači vidjeli da se ne šali.**

Naravno, drmusao je i debelog Fola i . . .

... i to je bilo kobno za velikog Smeća. Kad je njegova snažna, bubuljičava šapa podigla malog Vaza toliko da se Folova glava našla uza sam vladarev nos, jedan maslačak dotakne tiraninove balave nosnice i Smeć osjeti neodoljivu potrebu da kihne. Pokušao se suspreći, sav se zgrči i pocrvenje, ali ne uspije.

— Ciiiiihaaaaa — eksplodira u takvom kihotu kakvog svemir nije do tada čuo.

Dolje, među osvajačima, začu se veliki, zajednički krik. Jer, kad je kihnuo, Smeć je ispustio Eku i Fola.

Padoše u dubinu . . .

A što se u međuvremenu događalo s Vesnom? Zar je propustila da vidi pobjedu svoje vojske?

Djevojčica s ružama promatrala je stvorenje o kojemu već dugo, dugo ništa nismo rekli.

Sa žderi-žderijem se već dvodanima nešto čudno događalo. Nije više htio jesti smeće, iako ga je bilo u izobilju, ali se unatoč tome povećavao, povećavao, povećavao ... Bio je sada velik kao prase!

— Što je s tobom? — pitala ga je zabrinuto Vesna, ali je robot samo tužno žmirkao i bezvoljno ležao u jednom kutu šatora.

Znala je da mora riješiti taj problem. Badava pobjeda nad Smećem, ako žderi-žderiji ne uspiju očistiti planet. To bi značilo skorbu smrt svih Vaza.

Razmišljala je.

»Eko Eko je rekao da se sve što pojedu pretvara u plin. Plin izlazi kroz rupice. Dakle ... Aha!«

Skočila je, potrčala do žderi-žderija i razgrnula busenje na njegovim leđima. Imala je što i vidjeti — rupe su bile tako čvrsto začepljene da plin nije mogao izlaziti iz žderi-žderija! Još malo pa će se jadnik od silnog pritiska jednostavno razletjeti!

— To se, znači, dogodilo sa žderi-žderijima koje su Bonci spustili na Zmaz — reče Vesna glasno i štapićem iščačka iz jedne rupice komadić stvrđnute kore, pa ponuši.

— **Fuj!**

Nije ni slutila što bi to moglo biti. A bio je, reći ću vam, izmet onih užasnih ptičurina što su ih toliko voljeli i mazili Smeć i njegovi Zmazi. Da! Jedino đubre u svemiru koje je moglo naškoditi žderi-žderijima!

Osjećala se tako bespomoćnom.

— Eko Eko — jecala je — ti bi znao što treba učiniti.

Suze su joj potekle niz obraze i kapale po bolesnom robotu.

— Jadni moj, jadni moj mali žderi-žderi — gladila je napeta leđa.

Odjednom začu čudan zvuk — kao neko pištanje i cvrčanje.

— Hej! — obriše ona suze i pogleda bolje — hej, pa ti se smanjuješ!

Točno. Žderi-žderi se naglo stiskao. To mu je godilo, živnuo je.

»Ali što se dogodilo? Što se dogodilo?«, razmišljala je Vesna, natežući desno uho do bola. »Ah, plakala sam, suze su kapale po njemu ... a čega ima u suzama?«

Oblizne se.

— Sol! Sol! — vrisnula je.

U šator doleti nekoliko Vaza. Mislili su da je netko napao njihovu djevojčicu s ružama. No ona je skakutala na jednoj nozi i pjevala:

— Sol, sol, sol, baš sam bila vol!

Vesna naredi stražarima da zagriju vodu u loncu, baci unutra šaku soli, pa kad se sve zajedno malo ohladilo, polije to po žderi-žderiju. Sada je opet mogao na posao. Trčkarao je užurbano i nestrpljivo.

— Idemo — reče mu djevojčica s ružama. — Da vidimo kako napreduje naša hrabra armija.

Baš kad je prolazila kroz razvaljena vrata, začuje i ona krik Vaza okupljenih pod terasom. Potrči.

— Krčko! — čula je Tokijev glas. — Krčko! Hvataj!

Da, ništa ne bi bilo bez velikog Krčka.

Kad je Eka poletjela u dubinu, raširio je mladić ruke i dočekaio plavokožnu djevojčicu u zagrljaj. Pao je zajedno s njom, zatečen silinom udarca, ali se brzo osovio na noge.

— Hvala — promuca Eka kad se malo oporavila od šoka.

— Bravo, Krčko! — pohvali ga Toki. — Ti si veliki golman.

A Fol?

Pa i Fol je padao, sjećate se!

Imao je vrašku sreću. Remen što mu je pridržavao široke hlače, zakvačio se o stijeg ispod Smećeve terase, pa je mali Vaz sada vijorio poput zastave i vrištao:

— Skidajte me, braćo Vazi!

— Drž se debeli — vikne nasmijani Mol. — Sada **imamo drugog posla. Ovdje si sasvim siguran.**

— Ne, Mol, molim te, znaš da se bojim visine. Pa mene je strah već kad se podignem na prste. Joj!

Mol ga nije slušao.

Začuo se uzbuđeni šapat gomile. Djevojčica s ružama prolazila je kroz gomilu koja joj je otvarala put.

— Hura za djevojčicu s ružama! — vikne Mol.

— Hura! — zagraja vojska.

Vesna se blagonaklono smješkala, a kad je došla do Eke, stisne joj ruku i reče svečano:

— Šalje me vaš brat, Eko Eko. Čeka nas u plavoj raketi iznad Zmaza.

— Živ i zdrav? — prošapće djevojčica s Bona.

— Potpuno.

— Oh, hvala vam — uspije procijediti Eka i zaplače.

— Mol! Gdje je Smeđ? — upita Vesna oštro.

— Još ga nismo uspjeli uhvatiti — raportira Mol.

— Učinite to! — zapovjedi Vesna. — Što čekate!

I trgne glavom tako energično unatrag da joj je . . . jao ... da joj je ... jao ... da joj je . . . da joj je spala s glave perika s ružama!

Vesna zagriže donju usnu i zažmiri. Vazi su nekoliko trenutaka šutjeli, a onda se razlije bijesni šapat.

— Mi smo prevareni! — vikne jedan.

— Sve je bila laž! To nije djevojčica s ružama!

— Smrt lažijivici!

Blizanci se ukočiše od straha. No tada skoči Mol na **veliki kamen. Lagani se vjetar igrao njegovim ljubičicama**, u desnici je čvrsto stiskao sprej s borovim iglicama.

Poviče jasnim cilikom:

— Vazi! Djevojčica s ružama nikad nije postojala! Bila je to samo priča za kolebljive, za strašljive i neodlučne. I dobro je da je tako! Mi, Vazi, izvojevali smo slobodu, u velikoj i slavnoj bitki za Gmaz! A ovo biće ovdje i njena pratnja — pokaže na Vesnu, blizance i Krčka — samo su hrabra i lukava djeca jedne rase koja se oduvijek znala boriti. Da, to su zemaljska djeca, kojoj dugujemo vječnu zahvalnost ... A vi tražite smrt!

— Živjela! — poviče tada gomila. — Živjela zemaljska djeca!

Mol obriše znoj sa čela.

— Još nije gotovo — poviče opet. — Još nam preostaje da uhvatimo Smeća. Dok je on tu, svi smo u opasnosti.

— Smrt Smeću! — zaurla gomila i, ne čekajući komandu, nahrupi u palaču.

Mol siđe s kamena i stisne Vesni ruku.

— Kako ti je hladna ruka — prošapće.

— Smrzla sam se od straha — priznade Vesna.

Nije prošlo ni pola sata, a Zmazi su bili poraženi do prljavih nogu. Kako je neopisiva bila radost Vaza, prastanovnika planeta koji će se sada opet zvati — Vaz. Gadne ulice Gmaza napunile su se u trenu bršljanom, tratinčicama, gladiolama, sunovratima, zvončićima, karafilima i jaglacima . . . Defile cvijeća. Odnekud se pojavi i veliki vazovski orkestar. Šitno ćurlikanje frula ispuni grad i pomiješa se sa cilikom radosnih domorodaca. Usred povorke drndala su se polako velika kola. Na kolima kavez, u kavezu — strašni Smeć! Djeca su trčala uz kotače i plazila jezik svrgnutom vladaru.

Dovukoše kola do podija na kojemu su sjedila zemaljska djeca, Eka, oslobođeni Bonci i Mol. Iako su sada znali da Vesna nije djevojčica s ružama, Vazi su je ipak bili posjeli na prijestolje i povicima tražili od nje da sudi Smeću.

Užasni prljavi tiranin bio je sada manji od makova zrna. Tresao se tako jako da su kotači pod kolima škripali, a okovi zveckali.

Vesna polako ustade, obuhvati gomilu ozbiljnim pogledom, a onda se lukavo nasmiješi, izvadi frulu, pokaže prstom na Smeća i naredi žderi-žderiju:

— Pojedi ga!

Žderi se zaleti prema Smeću koji grozno urlikne i prekrije lice rukama.

— Milost! Ne. Ne, samo, to ne — cvilio je.

— Natrag!

Žderi-žderi se na tu naredbu zaustavi i vrati, oklijevajući, prema podiju.

— Nisi zaslužio tako laganu smrt — dovikne Vesna vladaru. — Imam ja za tebe nešto posebno ... Okupajte ga! — naredi.

— Ne! — zaurla Smeć. — Neeeeee! Radije onda žderi-žderi!

Nitko ga nije slušao. Izvukoše ga iz kaveza i ubaciše u veliku bačvu punu vode i sapuna. Desetak Vaza stade mu trljati prljavu kožu tvrdim četkama.

Očajni, promukli urlici ispuniše zrak.

— Kao da netko govori iz bačve — reče Toki i zlobno se nasmiješi.

— Braćo! Mol! Pa skinite me konačno! Zar me nisu dosta istezali Zmazi, joooj!

Oh! Tek se sada sjetiš one debele zastave tamo gore. Bio je posljednji čas da skinu Fola, jer mu je remen već opasno pucketao. Još malo pa bi se sunovratio, i to točno na Smećevu glavu. Vesna namigne Krčku, i on se spretno uspenra po izbočinama kule, dohvati jednom rukom Fola, pa se spusti isto onako vješto kao što se i popeo.

— **Živio veliki Krčko!** — klikne gomila.

A njemu se suze pojaviše u očima i slina na ustima od silnog zadovoljstva. Nikada prije to nije doživio. Na Zemlji su ga svi mrzili, osim Vesne naravno, smijali su mu se, rugali mu se ... Kako je sada bio sretan!

— Ja ... Krčko ... Krčko ... ostati... tu ... tu — iscijedi energično.

— A ne, Krčko, vraćaš se s nama — reče Vesna barem isto toliko odlučno.

U jednom trenutku osjeti djevojčica da bi se veliki mladić mogao pobuniti. Gledao je u nju kao da će je udariti, no onda pogne glavu i žalosno se zapilji u tlo pod svojim nogama.

— Što je zapravo s njim? — upita Eka.

Vesna se nasmiješi. To isto je, i istim riječima, već jednom pitao Eko Eko, pa se Vesna kvrcne po glavi baš kao što je onda učinio Toki.

— Ti si mi spasio život — reče Eka Krčku. — Eka će ti vratiti stostruko. Eka će ti vratiti razum.

— Vratiti? — progunđa Voki. — Kako mu se može vratiti nešto što nikada nije imao?

ČETRNAESTO I MANJE STRAŠNO POGLAVLJE

Dva dvodana potraja svečanost. Vesna je zahtijevala da glavna proslava bude na Dalekim brdima, tamo gdje je i počela velika pustolovina Vaza. Na zaravni, okruženoj niskim grmljem, izvela su vazovska djeca tako maštovit slet, da su zemaljska djeca podvikivala od oduševljenja. S počasnih mjesta na stijenama vidjela su šarene glave, jednu do druge, spojene u mirisne vjenčiće što su se vrtjeli u ludom, ludom ritmu sreće.

Vesna je polako guckala slatko i opojno vazovsko piće, nalik vinu, ali sasvim bezalkoholno. Nije udaralo ni u glavu ni u noge, nego u srce. Na koljenima je njihala Molova sina, malog, sasvim malog i naravno jednookog Vaza, koji ju je podsjećao na Mljacka. Na tjemenu mu je tek nicalo čudno cvijeće.

— To su zumbičice. Oh, kako sam ponosan — tapšao je Mol maloga.

— Kakve zumbičice?

— Pa, znaš, ja imam ljubičice, moja žena zumbule, a iz te kombinacije nastaju zumbičice ... Ali, Vesna, zašto ništa ne jedeš?

— Hvala, nisam gladna, pojela sam šarenu kuglicu.

Bila je to jedina stvar koja joj se kod Vaza nimalo nije sviđala. Jeli su grumene zemlje! Promatrala je debelog malog Fola. U tih nekoliko sati smazao je barem dva kilograma, i još je njupao. Naročito mu se dopadala masna glina. Mazao ju je na kruh kao »Zdenka« sir i zadovoljno cmoktao.

Samo se veliki Krčko dao nagovoriti da kuša komad crljenice, i sada mu je bilo zlo.

čistog i utegnutog Smeća, svezanog debelim lancem. Krčko je tjerao pred sobom nekad strašnog vladara kao debelog majmuna, i svaki bi ga čas napiknuo nogom u stražnjicu.

Toki namjesti fliper u pravi položaj, još jedno mahanje, još jedan pogled na Vaze, i pojuri kugla prema nebu. Sa tri stotine metara visine bio je aerodrom ispunjen Vazima nalik livadi u proljeće. Onda zađe letjelica u smrdljive smeđe oblake i sve nestade kao lijepi san.

— Nema više djevojčice s ružama — šmrčne Vesna.

— Krakata — pogodi je Toki u živac. — Sad si opet obična guska made in Zemlja.

Nije mu odgovorila. A što da mu odgovori?

Neću vam pričati o potresnom susretu Eka i Eke, o strasnom zagrljaju brata i sestre, neću vam pričati kako je Eko dvadeset puta prebrojavao oslobođene Bonce i uvjerio se da su doista svi članovi njegove patrola spašeni, neću vam pričati kako je Eko bio žalostan kad su mu Bonci ispričali da su svi zarobljeni žderi-žderiji uginuli na Zmazu ...

Reći ću vam samo da su Toki i Voki uzbuđeno pričali Eku o velikoj bitki za slobodu Vaza, a patuljak je bečio sva tri oka od iznenađenja i divljenja, dok je Eka samo glavom potvrđivala ono što su blizanci tvrdili.

— Sve je bilo točno tako, Eko — rekla je na kraju. — Kako su hrabri! Oh, dobri moj brate, kakvo te je to čudo nanijelo na Zemlju, kakva je to sreća bila?

— Ma kakva sreća, Zmazi su pokvarili raketu — smijao se Eko. — Sva sreća da ste stigli — obrati se tada Tokiju i Vokiju. — Imam još vrlo malo kristala, znate, raketa najviše troši kad ovako lebdim na mjestu. Što brže vozi, manje troši.

— Kao automobil — reče Toki.

Eko potvrdi. Naredi Smeću, koji je čitavo vrijeme stajao kao smeće u jednom kutu komandne prostorije, da uđe u komoru. Malo ga zaledi da ne pravi nepravilike na putu prema . . .

— Prema Zemlji? — upita Vesna.

— Ne. Prvo idemo na Bon — nasmiješi se Eko.

Vesna i blizanci uskliknuše od radosti. Dakle, pustolovina još nije završena, vidjet će i Ekov rodni planet.

— I vidjeli su ga.

Nakon svega nekoliko dana leta, bez zamrzavanja, stigli su do malog, ali čistog i ugodnog planeta.

— Bon je upola manji od Zemlje — objasni Eko. — **Letjet** ćemo nisko, da bolje vidite.

Raketa se obruši prema Bonu, zaustavi na visini od nekoliko stotina metara, a onda stade lagano kliziti iznad pitomih dolina, skladnih, niskih kuća što su se tako dobro uklapale u okoliš da se gotovo i nisu primjećivale, iznad urednih vrtova, okopanih vinograda, plodnih oranica i zelenkastih, prozirnih rijeka.

— A gradovi, gdje su gradovi? — pitala su djeca.

— Mi nemamo gradova. To jest, imali smo ih, ali nam više nisu potrebni — reče Eko.

— A tvornice, a ... a ceste, a . . .

— Tvornice su ispod površine. Ne, nemojte misliti da smo radnike zatvorili u podbionlje (bonsko podzem-

lje, opaska autora). Sve je automatizirano. I ceste su dolje, a postoji samo javni promet. Evo, vidiš, Toki, ako se jedan Bonac zaželi nekamo odvesti, spusti se na cestu i tamo obično nađe po dvije, tri ostavljene kugle. Kad stigne tamo gdje je namjeravao, i on ostavi kuglu, da se njome posluži netko kome je potrebna.

— Uh, al' bi to bilo zgodno na Zemlji.

— Aha. I ne bi bilo potrebno toliko tih vaših smrdljivih automobila — nasmiје se Eko, pa zatraži dozvolu za slijetanje.

— Raketa 56? — pitao je začuđeno glas s bonskog astrodroma.

— Raketa 56 — potvrdi Eko.

Nastade tišina.

— Raketa 56 je brisana iz spiska. Izgubljena — reče **napokon glas**.

— Nije izgubljena! Govori Eko. Raketa 56 nije izgubljena. Braćo, raketa 56 se vraća iz mrtvih!

Dolje na Bonu zavladao veselje. Kad se raketa spustila, okružije je trooki patuljci. Jedan, sa sijedim busenjem, priđe Eku i lagano mu se nakloni. Eko odgovori dubokim poklonom, pa onda predstavi zemaljsku djecu.

— To je vaš vladar? — šapne Vesna dok se sijedi pozdravljao s Tokijem.

— Ne — reče Eko tiho. — Mi nemamo vladara. Svi smo jednaki. Teko je slučajno ovoga mjeseca Prvi Bonac, za dvadeset dana će biti netko drugi, po abecedi.

— Oh, kao u školi.

— Onda bih ja došao na vlast poslije Tokija — razočarano reče Voki.

— Na vlast? Ne, ne bi došao na vlast — ozbiljno će Eko.

Uputi se naprijed, razgovarajući s Tekom, a zemaljska djeca i Krčko pođoše za njima. Krčko je gurao pred sobom Smeća. Jadnom tiraninu bijaše strašno zlo od bonske čistoće. Jedva je disao. Gušio se i cvilio.

Zatvorili su ga u najprljaviju prostoriju na astrodromu (bilo je u njoj nekoliko namjerno bačenih papirića).

Već su se skupljale žene oslobođenih Ekovih patrolaša. Neke su gurale pred sobom male kugle u kojima su lebdjela vesela djeca.

Čudila se Vesna: nije bilo plakanja, vikanja, bacanja i vrištanja kao u sličnim prilikama na Zemlji. Susret izgubljenih s obiteljima bijaše odmjeran i suzdržan. Pa ipak, iz svih je mnogobrojnih očiju zračila topla i vjerna ljubav.

— Dodite, idemo u vijećnicu — pozove Eko naše junake.

Hm, bila je to čudna vijećnica. Tako jednostavan namještaj, bez skupocjenih sagova, bez suvišnih ukrasa.

— Zemaljska djeco! — započeo je Teko — ja vam najsrdačnije zahvaljujem. Učinili ste ono što mi nismo mogli za dugih i dugih stoljeća, spasili ste jedan planet, spasili ste jedan dio svemira od smrada i zaraze. Vi imate ono što mi nemamo, smjelost i borbenost, mi pak imamo ono što vi nemate: znanje, mudrost i . . . žderije.

— Ahmmm — nakašlja se Toki, pomalo uvrijeđen.

— Ne kašljucaj, kretenčino — trkne ga Vesna.

— Zemaljska djeco! — nastavi Teko — iako se crvena žaruljica u Centru još nije zapalila na onome mjestu u svemiru gdje se nalazi Zemlja, mi smo odlučili, a u

znak zahvalnosti, da k vama pošaljemo žderije prije re-
da. Oni će očistiti Zemlju i ostati na njoj sve dok to bude
potrebno, dok ne pronađete načine da bez mnogo dima,
buke i smrada proizvodite sve što vam je potrebno za
život.

— Izvrsno! — pljesne Vesna rukom o ruku.

— To jest, dvooka djevojčice, žderiji neće doći baš
odmah. Ali, za pedeset zemaljskih godina, recimo, stići
će sasvim sigurno.

— Oooooh ...

— Ima toliko planeta kojima su žderiji mnogo, mno-
go potrebniji — zaključi Teko. — Evo, vidjela si i sama,
na Vaz mora sada nekoliko tisuća žderija, i radit će pre-
kovremeno. Da, i moram ti još zahvaliti što si pronašla
lijek za žderije na Vazu.

— Časni Teko — umiješa se Eko. — Ja sam ti po-
kazao sve što sam zabilježio o razvoju Zemljana. Straš-
no brzo napreduju, za pedeset godina bi već moglo biti
kasno.

— Hm, onda trideset.

— Pristajemo — usklikne Vesna.

— A pet žderija darovat ćemo vam odmah — nasmi-
ješi se Teko.

— Oh — promuca Vesna. — Tako ste dobri.

Mala Eka došapne nešto Teku, ovaj se lagano udari
rukom po širokom nosu i reče: — Umalo da zaboravim.
Zemaljska djeco, također u znak zahvalnosti, a na po-
sebnu molbu ovdje prisutne Eke, odlučili smo da učini-
mo nešto za velikog mladića sa Zemlje.

— Za Krčka? — upita Voki.

— Da. Mladiću — obrati se Teko Krčku — ispraviti ćemo pogrešku u tvojoj glavi.

— Krčko ne ... Krčko ... tabati... — pobuni se mladić.

— Budi miran. Probudit ćeš se kao razumno biće — blago reče Teko i uperi kuglicu prema Krčku. Diva srva težak san. Rasprostire se po šarenim pločicama na podu vijećnice . . .

— A sada gledajte pažljivo — govorio je Eko.

Sjedili su pred velikim ekranom koji je prenosio operaciju iz susjedne sobe. Čudnu operaciju! Bez noža i krvi, sasvim bezbolnu.

— Aha, evo, pronašli su — prošapće Eko kad se, mnogo tisuća puta uvećan, pojavio pokvareni dio Krčko va mozga.

— Što to svjetluca? — pitao je Toki.

— Svaka ćelija u mozgu je kao mali tranzistor s mnogo, mnogo žaruljica ... A vidite li ove brze komete? To su glasnici, oni prenose poruke iz jedne ćelije u drugu. Kao u crtiću, ne? Fijuuuuu Dakle tako — nastavi — s Krčkom je zapravo sve u redu, ima sve što treba, samo mu ovih dvjesto ćelija lijevo ... da, da, pogledaj dobro Vesna, ona skupina lijevo jednostavno nije dobivala poruke, a to je na žalost strašno važna skupina, jer odvaja važne od nevažnih stvari.

— I što će se sada dogoditi? — mucao je Voki, ushićen ali i pomalo preplašen.

— Sasvim jednostavno. Liječnici će aktivirati taj dio ubacivanjem neurona. Da vidite kako će se rasvijetliti. Kao na Novu godinu.

I rasvijetlila se.

— Zato se kod nas kaže da se nekome upali žarulja . . . kad se nečega sjeti — prošapće Toki.

— Izvrsna usporedba, izvrsna — mrmrljao je Eko, i sam pomalo uzbuđen . . .

PETNAESTO I NAJMANJE STRAŠNO POGLAVLJE

Prije polaska rakete prema Zemlji, saznali su dobru novost: Smeć je pristao da radi na astrodromu kao smetlar.

Poletjeli su navečer, pod Ekovom komandom. Među posadom, sastavljenom od bivših Smećevih zarobljenika, bila je i Eka. Sedamsto i osamdeset žderija njuškalo je uzbuđeno u staklenim kavezima.

Krčko je ležao tih i zamišljen u svojoj kadi i pokušavao shvatiti neshvatljivo.

Let bijaše siguran i ugodan.

Došao je čas rastanka.

— Do viđenja — rekla je Eka Krčku kad je, s blizancima, Vesnom, njenim bratom i pet žderi-žderija sjeo u kuglu koja će ih odvesti na Zemlju. — Do viđenja, čovječe.

— I nemoj opet nestati — reče Eko sestri. — To važi i za vas — obrati se posadi.

— Bez brige, Smeć je u sigurnim rukama i daleko od Mliječne staze — nasmije se Eka.

— Možda ima još Smećeva u svemiru. Budite ozbiljni! Kružite lagano oko Mjeseca i otvorite šestore oči. Brzo ću se vratiti.

Vratio se nakon deset zemaljskih sati. Ostavio je putnike tamo gdje je prvi put ugledao Vesnu, pred Aninom pećinom. Ostavio je i pet žderija, a dao je djevojčici i nekoliko živahnih kuglica.

— Ti ćeš pripremiti bića sa Zemlje na naš dolazak — rekao joj je svečano. — Kad prođe trideset godina, a

tada ćeš biti odrasla žena, predaj ove kuglice sekretaru Ujedinjenih naroda ... Do tada, nikome ni riječi!

Naklonio se na onaj njegov pretjerano ljubazan način i pošao prema kugli-letjelici.

— Ah — zastao je i izvadio iz pretvarača zlatni prsten. — Vрати ovo svojoj mami, Vesna.

Ubrzo su malu, bijelu točku upili niski oblaci.

— Neka te čuvaju dobri dusi mrtvih zvijezda — pro-mrmlja Krčko.

Gledali su naši svemirski pustolovi još neko vrijeme u oblačno nebo, a zatim se spustili, polako i svečano, prema Jaruzi.

— Krakata — reče Toki nakon nekoliko minuta. — Čini mi se da ćeš štrebati ko luda.

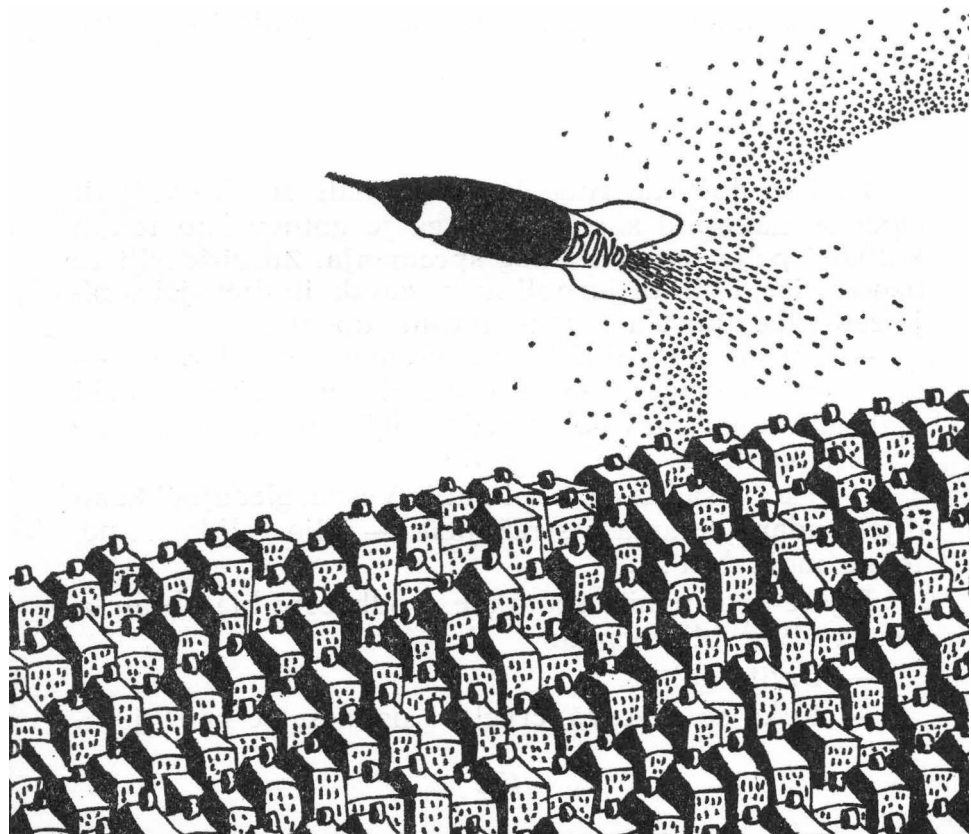
— Aha — potvrdi Voki, gledajući bakreno lišće velikih hrastova u podnožju brda. Škola je već odavno počela.

Doista, bila je kasna jesen. A kad su odlazili na Zmaz, Sunce je ljubilo Zemlju vrelim poljupcima.

— To važi i za vas, duplići — progunda Vesna, dozi-vajući frulom svoje žderi-žderije. — Hej — poviče — što vam je!

Roboti su okružili neku preplašenu životinju, tako lukavo da nije mogla pobjeći.

— Pa to je Perjanica! Perjanice! Perjanice! — zatrči se Vesna među žderi-žderije i otme im svoju ljubimicu.

— Kako si narasla! Kako si velika i lijepa, kako si snažna, moja mala vjeverice, moja mačkice — tepala joj je Vesna, a Perjanica je priljubila vlažnu njuškicu uz njeno uho i unezvijereno piljila u robote.

— Perjanice, pa to su žderi-žderiji, ne sjećaš se? Stanovali su kod tebe!

Nije se sjećala. Istini za volju, nije se sjećala čak ni Vesne, ali je osjetila da joj od te visoke ljudske djevojčice ne prijeti tolika opasnost kao od ovih čudnih štakora.

— Sprijateljtit ćemo se mi opet, Perjanice! — shvatala je Vesna.

Kad su došli do ruba Jaruge, imali su što vidjeti! Opet se nakupilo smeća! Bilo ga je gotovo isto toliko koliko i prije prvog velikog spremanja, žderi-žderiji se uznemiriše, i bili bi jurnuli na posao da ih djevojčica nije zadržala i povela prema starom »opelu«.

— Tu ću vas sakriti. Ima vremena za žderanje — rekla je i otvorila vrata da ih pusti unutra. Kadli, neki mališan od godinu i pol, možda i dvije, užasno krikne i izleti na druga vrata napolje.

— Tko je sad ovo? — pitala je Vesna, gledajući kako dijete udara petama o stražnjicu. — Nije valjda ... ne, to ne može biti...

Dijete se u panici spotakne o odbačeni blatobran, a Vesna vikne blizancima:

— Držite ga!

— Kako se ti zoveš, crve! — nadnese se nad njega.

Mali se trzao, ali su ga blizanci čvrsto držali.

— Ne ... nemojte me tuci, nemojte, teta — cvilio je.

— Ma tko te tuče, pingvinčino, samo reci kako se zoveš.

— Mama me zove Mlacko.

— Ha? Što si rekao? — prodrma ga Toki.

— Ponovi — zavikne mu Voki ravno u uho, a mali se tržne kao da mu je krava zatulila u bunjić.

— Mlacko. Mlacko! Maaaamaaaaa!

Pustiše ga, i dijete odjuri prema kućama.

— Nemoguće — šaptala je Vesna, držeći ruku na čelu.

— Ako je to Mljacko, onda . . . onda smo mi bili u svemiru više od godinu dana.

— Gadno — progunda Toki. — Što će nam reći tata, ha, Voki?

— Samo je na dobitku — kiselo se nasmiješi Voki.

— **Pa znaš ti koliko mi pojedemo za godinu dana, a? A** knjige, a odjeća, a . . .

— Pusti ti to, prebit će nas ko majmune, velim ti ja

— snuždi se Toki.

— Mislite da će mene mama škakljati po prsima?

— mrmljala je Vesna.

Međutim, nitko nije nikoga prebio. Umjesto batina, pljuštala su pitanja. Doduše, tata je zagrlio Tokija i Vokija tako da su im krčkale kosti, a Vesnina je majka gotovo zagušila kćer poljupcima i suzama.

No, što je to bilo prema prepasti Krckovih roditelja!

Mrga i Mrginica, oboje u crnini, grijahu kraj peći stare kosti i prebirahu po uspomenama, kadli u sobu uđe visok i snažan mladić, pljunuti Krčko, ali to naravno nije mogao biti njihov sin, jer je došljak rekao razgovijetno i uljudno:

— Dobar dan. Nadam se da moja duga odsutnost nije ražalostila vaša srca, oče i majko.

Mrginica ga je gledala dugo i stakleno, onda je malo nakrivila glavu i skliznula sa stolice.

Tako je to bilo. I sad recite da priča nije strašna!

BILJEŠKA O PISCU

Hrvoje Hitrec suvremeni hrvatski pisac, rođen je u Zagrebu 1943. godine.

Diplomirao je komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu a već za vrijeme studija pisao je humoreske i kozeri je, uglavnom za Radio-Zagreb. Osobito su zapaženi njegovi sportski humoristički komentari, te radio-drama »Vidra« (1972) i nekoliko lakih komada u »Panoptikumu«. Od 1968. piše satiričke kolaže za zagrebački »Jazavac«.

Nakon studija Hitrec se bavi novinarstvom, obavlja urednički posao u »Sportskim novostima« a bio je urednik u »Paradoksu« i glavni urednik »Kerempuha«. Priče i humoreske objavljuje u gotovo svim zagrebačkim listovima i revijama.

Najveći uspjeh postigao je Hitrecov roman »Pustinjačov pupak« (1974), koji je doživio jednodušne pohvale kritike i čitalačke publike, a pojavio se u dva izdanja. Napisao je roman »Smogovci« i »Priču o Osmanu«, romansirani ep prema djelu »Osman« Ivana Gundulića.

Roman za djecu »Eko Eko« na zanimljiv način opisuje pothvat čišćenja Zemlje i drugih planeta.

A. K.

SADRŽAJ

Prvo strašno poglavlje.....	5
Drugo strašno poglavlje.....	14
Treće strašno poglavlje.....	24
Četvrto strašno poglavlje.....	35
Peto strašno poglavlje.....	42
Šesto strašno poglavlje.....	48
Sedmo strašno poglavlje.....	53
Osmo strašno poglavlje.....	63
Deveto strašno poglavlje.....	71
Deseto strašno poglavlje.....	78
Jedanaesto strašno poglavlje.....	85
Dvanaesto strašno poglavlje.....	95
Trinaesto strašno poglavlje.....	103
Četrnaesto i manje strašno poglavlje . . .	114
Petnaesto i najmanje strašno poglavlje . . .	123
<i>Bilješka o piscu</i>	129

DOSADA IZAŠLO U BIBLIOTECI VJEVERICA

Anton Ingolič	Josip Vandot	Levvis Carroll
Dječak sa dva imena	Kekec nad samotnim ponorom	Alica u Zemlji čudesa
Andelka Martić	Charles Perrault	Gabro Vidović
Pirgo	Bajke	Kurir sa Psunja
Herminia zur Mtihlen	Mato Lovrak	Miroslav Hirtz
Šta pričaju Petrovi prijatelji	Devetorica hrabrih	Priče iz prirode
Fran Levstik	Krišan Čandar	Vojin Jeliđ
Najđihojca	Preokrenuto drvo	Psiću, a kako je tebi ime
N. Veretennikov	Mihail Zoščenko	Grigor Vitez
Volođa Uljanov	Priče za djecu	Kad bi drveće hodalo
Johanna Spyri	William Saroyan	Erich Kastner
Heidi	Tata, ti si lud	Tonček i Točkica
Angel Karalijčev	William Saroyan	Ivana Brlić-Mažuranić
U svijetu priča	Mama, volim te	Priče iz davnine
Erich Kastner	Perzijske bajke	Gianni Rodari
Don Quichotte	Braća Grimm	Čipolino
Nathaniel Hawthorne	Bajke	Andelka Martić
Čudesna knjiga	Milan Šega	Dječak i šuma
Kornej Čukovski	Čarobni ključić	Knjiga radosti II
Doktor Jobjoli	Vesna Paran	Ivana Brlić-Mažuranić
Vladimir Colin	Tuga i radost šume	Čudnovate zgone šegrta Hlapića
Bajke	Knjiga radosti I	Astrid Lindgren
Kornej Čukovski	Danko Oblak	Razmo u skitnji
Bajke	Modri prozori	Milivoj Matošec
Marija Majerova	Josip Vandot	Tiki traži Neznanca
Robinzonka	Kekec na vučjem tragu	Gianni Rodari
Makedonski pisci djeci	Erich Kastner	Putovanje Plave strijele
	Emil i detektivi	

Mato Lovrak Zeleni otok	Mato Lovrak Vlak u snijegu	Palma Katalinić Djetinjstvo Vjetra kapetana
Vjekoslav Majer Žuna na telefonu	Karei Čapek Bajke	A. R. van der Loeff-Basenau Lavine bjesne
Nusret Idrizović Mrav i aždaja	Branka Jurca Kućica kraj mora	Aleksej Tolstoj Zlatni ključić
France Bevk Mali buntovnik	Gabro Vidović Trojica iz Male ulice	Gabro Vidović Zatočnici Pernatog otoka
Braća Grimm Priče	Marcel Ayme Priče mačke na grani	Erich Kastner 35. maj
Felix Salten Bambi	Pavel Bažov Kameni cvijet	Tone Seliškar Družina Sinjega galeba
H. C. Andersen Priče	Arkadij Gaj dar Timur i njegova četa	Fran Levstik Pjesme za djecu
H. C. Andersen Bajke	Milivoj Matošec Admiralov otok	Ernest Thompson Seton Vinipeški vuk
Lewis Carroll Alica s onu stranu ogledala	C. Collodi Pinokio	Ivan Cankar Moj život
Jens Sigsgaard Robin Hud	Gianni Rodari Đelsomino u Zemlji lažljivaca	Grigor Vitez Gdje priče rastu
Vladimir Nazor Kurir Loda	A. Volkov Čarobnjak iz Oza	Branko Ćopić Sin Brkate čete
Ferenc Molnar Junaci Pavlove ulice	Slavko Kolar Na leđima delfina	Vojin Jelić Hrabriji nego igračka
Stevan Bulajić Nebeski mornar	W. M. Thackeray Ruža i prsten	Ivan Kušan Domaća zadaća
Aleksa Mikić Priče o malim borcima	Desanka Maksimović Ptice na česmi	Marcel Ayme Druge priče mačke na grani
Oton Župančić Ciciban	France Bevk Crna braća	Ivan Kušan Uzbuna na Zelenom vrhu
Aleksandar Popović Tvrdoглаve priče	J. Broszkievicz Velika, veća i najveća	

Gustav Krklec
Majmun i naočale

Ela Peroci
Djeco, laku noć

Gianni Rodari
Telefonske priče

Grigor Vitez
Igra se nastavlja

Ratko Zvrko
Grga Cvarak

Erich Kastner
Čovječuljak

G. Parca—M. Argilli
Čavličevi doživljaji

Felix Salten
Bambijeva djeca

Mato Lovrak
Družba Pere Kvržice

Stanislav Femenić
Puž na ljetovanju

Milivoj Matošec
Strah u Ulici lipa

Eva Maria Aab
Vjetropirka Eva

Nada Iveljić
**Konjić sa zlatnim
sedlom**

Višnja Stahuljak
Začarani putovi

Pjesme četiri vjetra
*(Izbor i prijevod
Grigor Vitez)*

Hans Peterson
Matija i vjeverica

Henry Winterfeld
Djevojčica iz svemira

Palma Katalinić
**Pričanje Cvrčka
moreplovca**

Zdenka Jušić-Seunik
Vode su pjevale

Stjepan Jakševac
Vesela godina

Erich Kastner
Emil i tri blizanca

Erich Kastner
čovječuljak i Malena

Erich Kastner
Blizanke

Jagoda Truhelka
Zlatni danci

Zvonimir Balog
Nevidljiva Iva

Dragan Lukić
Neboder C-17

M. Bjažić—Z. Furtinger
Ništa bez Božene

Sunčana Škrinjarić
Kaktus bajke

Ivan Kušan
Koko i duhovi

Blanka Dovjak-
-Matković
Neobična ulica

Gianni Rodari
**Planeta ispunjenih
želja**

Mladen Kušec
Dobar dan!

Viola VVahlstedt
Aslak dječak sa Sjevera

Andelka Martić
Vuk na Vođinskoj cesti

Mato Lovrak
Neprijatelj br. 1

H. C. Andersen
Bajke i priče

Dubravka Ugrešić
Mali plamen

Zlata Kolarić-Kišur
Moja Zlatna dolina

Ivan Kušan
Koko u Parizu

Milivoj Matošec
Veliki skitač

Zdenka Jušić-Seunik
Kupi mi vilovita konja

Antoine de
Saint-Exupery

Mali princ

Vlatko Šarić
Miško

Sunčana Škrinjarić
Dva smijeha

Gabro Vidović
Bjelkan

Astrid Lindgren
Pipi Duga Čarapa

Zvonimir Balog
Ja magarac

Gernet-J agdfelj d
Kat ja i krokodil

Stanislav Femenić
Krijesnice

Mladen Kušec

Volim te

Božena Loborec

Četiri dječaka i jedan pas

Blanka Dovjak-
-Matković

Priče iz Dubrave

Luko Paljetak

Miševi i mačke naglavačke

Drago Ivanišević

Mali, ne maline

Ivan Kušan

Lažeš, Melita

Sunčana Škrinjarić

Zmaj od stakla

Mladen Kušec

Plavi kaputić

Josip Barković

Zeleni dječak

Danko Oblak

Zelena patrola

Višnja Stahuljak

Kućica sa crvenim šeširo

Nada Iveljić

Dobro lice

Gianni Rodari

Torta na nebu

Milivoj Matošec

Dječak sa Sutle

Zvonimir Milčec

Zvižduk s Bukovca

Iris Supek

Trepavice Skitalice

Nikola Pulić

Dolina zečeva

Dubravka Ugrešić

Filip i Srećica

Branko Hribar

Adam Vučjak

Ivan Kušan

Tajanstveni dječak

Pajo Kanižaj

Šarabara

Edmondo de Amicis

Srce

Danko Oblak

Na tragu

Kazimir Klarić

Mrnjau, grizu me

Sunčana Škrinjarić

Svaštara

Anđelka Martić

Djedica pričalo i čarobni vrutak

Zvonimir Golob

Čemu služe roditelji

Frank L. Baum

Čarobnjak iz Oza

Miroslav Antić

Prva ljubav

Leopold Suhodolčan

Sakriveni dnevnik

Gligor Popovski

Mornar Nep

Dragan Lukić

Tri gusketara

Marino Zuri

Mama, kome on to priča

Boro Pavlović

Lipa

Milivoj Matošec

Pustolovina u dimnjaku

Pero Zlatar

Otključani globus

Anton Ingolić

Potopljena galija

Nada Iveljić

Zvijezda na krovu

Toma Podrug

Od Solina do Solina

James Thurber

Trinaest satova i čuderno A

Dobrica Erić

Slavuj i sunce

Miroslav Antić

Garavi sokak

Dragan Božić

Kad se pojavi crveni konj

Anđelka Martić

šašavi dan

Danko Oblak

Ježek

Miloš Macourek

6 000 budilica

Slavko Pregl

Velika pustolovina

Zvonimir Balog

Zlatna nit

Stanislav Femenić

Tikva s nosom

Likovni urednik
Irislav Meštrović

Tehnički urednik
Marijan Bašić

Korektori
Lela Coffou, Zdenka Prpić

Izdavačko knjižarsko poduzeće
Mladost
Zagreb, Ilica 30

Za izdavača
Branko Juričević